

Štev. 5.

V Ljubljani, dne 5. marca.

1887.

V gozdu.

Ko v tihem gozdu samec hodim
V naročju tujega svetá,
V otóžnosladkih mislih blodim
Tam ónstran zelenih gorá.

Stoji li tam še koča mala? —
V njej žive li deklíč zorán? —
Ah, koča mala, déva zala,
Prožil sem óndi mnóg sem dan! —

Li v senci lípe zelenéče
Jelóva klópica stoji? —
Pogléde prve tam žaréče
V nje črne sem topil oči.

In tam ob koncu plóčne njive
Tedáj košát je jávor stál,
Pod njím od cléve ljubeznive
S solzámi sem slovó jemál.

Zdaj pa po gozdu samec hodim
V naročju tujega sveta,
A v tóžnosladkih mislih blodim
Tam ónstran zelenih gorá.

In zdi se mi, da nad vrhovi
Glasi se zvon zvoneč v pokóp, —
Pojó, resnó pojó zvonovi,
Jaz pa ljubáv pokáldam v grób ...

Cemú izmej zelenih véj
Upíraš v me okó proseče?
Le tópi, tica, se naprej
V glasove sréberno zvenéče!

Saj ti ne véš, kakó ljubó
V sreč doné mi tvóji glási,
Kako temná, kakó bolná
Cvetó mi v duši próšli časi!

Lej, v déblo bukve tam sreč
Pred dávnimi sem leti vrézal,
In v srcu z mojím nje imé
Prekrasno sem mej sóboj zvézal.

Tedáj gojíl sem up krasán,
Da kot sta združeni iméni,
Življénja potje néki dan
Zjedíne móji se in njéni.

Usáhnul pa je z létí up
Kot péstra cvética usáhne,
Če burje mrzle strup gorjup
Ledéno smrt jej v lice dláhne.

Na dvoje poti nájní
Bolj ko poprēj sta šli, zdaj grésta
Na zémli ni je, v ráji ni
Ženě, ki bi ostala zvésta! —

Fr. Gestrin.

V starem gradu.

Gori v gradu pómlad veje
Skoz razsute mračne dvore,
A življenja prebuditi
V njih ne more!

Kar stoletja pokopala,
Ne vzbudi se v jednom hipu
Dà, na vek bo spalo žitje
V tem posipu!

Nad grobiščem pa brezglasnim
Mračno plove doba siva,
Plove, joka in obličje
Si zakriva! —

II.

Rip stoji na vrtu grajskem,
Kot bi gledal v davne čase,
Krog njega pa z bujno silo
Trnje rase.

Temu kipu morda čelo
Nekedaj je venčal lovor;
Čul je radost, čul je tudi
Tožen govor.

Bodi! — Ali zvenel lovor
In glasovi umolknili,
Zdaj jedino trnje bujno
K njemu sili . . .

In spomin samó šepče;
Okrog čela pa ovija
Venec mu dišečih cvétov —
Poezija! —

Anton Funtek.

Iz spominov mlade žene.

Spisal Anton Funtek.

V.

Ne vem, kakó je prišlo, ali nekega dne sedeli sva s teto Ivano tam gori v gozdu, ki se razgrinja nad našim mestom. Ptiči so peli po drevju in rahel veter je šepetal po listju . . . Po zelenih vejah razsipalo je solnce svoje zlate niti in jih trosilo in vilo po svežem, dišečem zraku, da je malone izginjala nébesna modrina v njihovem sijaju . . . Teta Ivana je plela, jaz pa sem že davno nehala, ter sanjavo zrla pred se.

Zeleni gozd, zlati solnčni soj, trepetajoč in vijoč se okoli mladih vej, — to me vselej preuzame čudovito. Ne vem, kaj se tedaj godi v duši moji; to pa vem, da sanjam z odprtimi očmi . . . In sanjala sem tudi tedaj! Doli razgrinjalo se je mesto, obrito s solnčno lučjo, in ljudje, pičicam podobni, hodili so po ulicah, — zabila sem malone, da so to jako dolgočasni ljudje! Videla sem našo hišo, videla njej nasproti tisto veliko poslopje, kjer stanuje Ivan Boján, kamor so se v poslednjem času priselili tudi drugi ljudje, katerih ne poznam in kateri me tudi ne zanimajo; iskala sem okno Ivana Bojana . . . Prazno je bilo in zaprto, kakor do malega čez dan; njegova stekla pa so se lesketala v solnčnem žaru, da mi je kar vid jemalo.

Obrnila sem pogled na stran in mislila, — dà, kaj sem prav za prav mislila tedaj? — Nekaj je zašumelo v bližini in — malone bi bila uskliknila na glas — prikazal se je Ivan Boján! Tisti solnčni žarek pa, kateri je izmed gostih vej baš pred menoj padal po zelenih tleh, sinil je zdajci na njegov obraz in trepetal po visoki postavi njegovi. Stoječ med svežim zelenjem, oblit s solnčno lučjo, bil je v tem trenutju jako lep Ivan Boján!

Zagledavši naju, dvignil je širokokrajni svoj klobuk in obstal presenečen; meni pa je kri šinila v lice.

»Vi tukaj?« rekla je teta Ivana in se osupla obrnila k njemu. Videla sem kakor ondan tisto žalostno potezo na njenem obrazu.

Stopil je bliže.

»Vračam se,« dejal je na lahko, »domov, v mesto. Za danes sem zvršil svoj posel in kaj hočem še dalje na gorah?«

»Torej zahajate sèm gori samó po svojem poslu?« uprašala je teta Ivana, dočim je on položil precej veliko mapo v travo ter si užgal smodko.

»Ne vselej,« dejal je potem. »Često postajam gori brez pravega posla, ker me veseli táko zelenje, ta velika

tihota, katero opazujem v pogorskem svetu. Časih tudi primerjam življenje tega sveta —«

»Takó? Pa vsaj ne življenju, katero vrè tam doli?« dé teta Ivana zopet, dočim sem jaz trdovratno molčala in se jezila, da nima Ivan Boján meni nobene besede. Kakor da bi me sploh tu ne bilo! On se je naslonil na drevó, jaz pa sem se obrnila na stran in utrgala cvetico, ki je pohlevno gledala iz trave.

Prikimal je teti Ivani.

»Prav pravite, življenju, katero vrè tam doli. In verjamete li, da ne nahajam posebne razlike med tem dvojnim življenjem ali pa nobene?«

»Vi trdite mnogo, gospod Boján,« reče teta Ivana z rahlim nasmehom. »Tá prirodni svet, ali recimo, to prirodno življenje je pač dosti različno od človeškega življenja, različno že v svojem bistvu, gospod Boján. Treba gledati že prav natanko, da se zares pokaže sličnost, — o enakosti niti ne govorim.«

Pogledala sem ga. Zamišljeno je zrl na cvetico, kateri sem neusmiljeno trgala mlada, polurazvita peresca.

»Tu segate predaleč,« opomnel je. »Kaj hočete? Tu rast, kakor tam; razvoj, nehanje, ljubezen, sovraštvo v obeh svetovih; solnčni in mračni dnevi tu in tam, na posled konec na obeh straneh.« —

»Dà, dà, zares, ali na jedni strani, dejala bi, samó mehanično življenje, tam pa življenje, katero vodijo in vladajo določeni nameni, gotova načela; življenje v olje, gospod Boján!«

Mahnil je z okó.

»Življenje volje! Kdo ima še danes voljo, samostalno voljo, uprašam vas? Taki značaji so redki. Vse človeštvo sè svojimi nameni in načeli ni nič drugega, nego zelenje in cvetličje, katero umira in neha, kadar takó želi in hoče višja moč. Samostalne volje ni! Mi vsi se sučemo in živimo, kakor je — malone bi dejal — vsakomur odločeno že s početka —«

»Iz tega bi bilo izvajati, da bi bila tudi vsaka samostalna volja odveč, ako bi sploh mogli govoriti o njej?«

»Tega ne bi hotel ravno reči,« odvrne on počasi; »to je celo hvale vredno, ako kdo razvija to samostalno voljo, razvija v boju sè svojo usodo. Žal, da ni dosti takih.«

»Če bi bilo vaše mnenje pravo,« dé teta Ivana, »potem venderle ne vem, čemu razvijati táko samostalno

voljo v boju z usodo, ko je vender nihče razviti ne more! Kaj bi dosegli s takim upiranjem, gospod Boján? Kakšen bi bil uspeh? Baš to uprašanje mora že vsakogar preplašiti s početka, kdor veruje v mnenje, katero ste ravnokar izrekli. Kdo bi pričel boj, ako že s početka vidi pogubo pred seboj? Ali se vam zdí tak boj potreben, koristen, moški?»

»Kaj hočete?« dé on z lahnim nasmehom, »mari naj držimo roké križema ter čakamo pogubnih udarcev kakor jagnjeta? Tega vender ne more nihče zahtevati! Pomislite vrhu tega, da taki udarci ne prihajajo popolnoma nepričakovano; saj je vender usoda vsakega posameznika tudi nekoliko vezana na njegovo osobo, njegove posebnosti.«

»To je res,« reče teta Ivana, »to skušamo vsak dan.«

»Nu torej,« dé on razgret, »če že popolnoma ne moremo odvrniti usode — kako tudi, ko smo takó malostni proti njej? — vsaj braniti se moremo nekoliko, baš ker je nekam vezana na našo osobo, naše posebnosti in tu ni treba drugega, nego razvijati — samostalno voljo! Tega vsaj ne boste tajili, da človek more pokoravati svojo osobo, posebnosti svoje trdni volji?«

»Gotovo ne, dasi čujete vsak dan o voljnem duhu, a slabotnem telesu — —«

»Zato pa sem ravno dejal kar s početka, da ni dosti samostalne volje na svetu! In ker je ní, zato tudi ne morete govoriti o življenju volje, zato pa tudi bistvene razlike ní med življenjem prirode in življenjem, katero vrè tam doli! To samó je razlika — vsaj kolikor se dostaje mene, — da se tu gori gibljem laže, prosteje ter da sem bolj dostopen raznim utisom, nego doli med ljudmi. Zakaj, tega bi vam sam ne vedel povedati.«

Umolknil je in si z nova prižgal smodko, katera mu je bila ugasnila med govorom. Mnogega, kar je pravil, nisem razumela, ali poslušala sem venderle verno. Celó pozabila sem, da govori izključno s teto Ivano, da meni doslej ni besedice ni privoščil. Bil je pač ves drugačen glas, drugačen govor, nego Peter Osatov!

»Vi gledate to prirodno življenje sè svojega stališča kot umetnik,« pouzela je teta Ivana zopet, »drugega se pač pričakovati ne dá. Ko bi ga ne gledali — rekla bi — v lepši luči, nego je, potem bi vašá umetnost ne bila več prava umetnost, vsaj taka ne, kakeršna nauduje in povišuje nas druge, ki nismo umetniki! Nekoliko uzornega naziranja pač treba, gospod Boján! Vsakomur, umetniku pa še posebe.«

»To je pač osoben ukus,« odvrne on. »Vi veste, da so o tej stvari mnenja različna. Jaz se tu držim načela, da treba prirodo slikati, kakor je; lepa je že sama zadosti.«

»Dà, zadosti, ali tudi s tem načelom ne slika vsakdo prirode jednako, gospod Boján. Vsa osobnost, svoje naziranje odločuje mnogo. Morda tudi dušno stanje, s kakeršnim se prične delo.«

»V tem se strinjam z vami,« prikima on na lahko; »kdor hoče risati vedro krajino, ne hòdi je risat z mračno dušo! Sicer pa se to tudi redkoma dogaja, ker smo radi, da je stanje naše v soglasju s prirodo ali v obče s predmetom, kateri opazujemo. To vidite dan na dan.«

Majhen molk je nastal. Jaz sem utrgala zadnje peresce svoji cvetici in pogledala Ivana Bojána. Na drevesu je slonel in zrl doli v mesto.

»Vi zahajate često sèm?« uprašal je zdajci naglo in pogled njegov ujel se je z mojim. Nisem znala, ali je uprašal teto Ivano ali mene, vender ohrabrila sem se in odgovorila s povešenimi očmi:

»Ne često. Danes pa je bilo pretesno v sobi —«

Prikimal je, kakor bi se to umelo samo ob sebi. Ko sem uzpogledala, videla sem njegov pogled še vedno uprt na svojem obrazu in do srca mi je šnil, kakor ondan, ko je bil pri naju Ivan Boján. Nikoli ne bi bila mislila, da imá takó moč njegovo temno okó!

Nasmehnil se je lahno.

»Pretesno, dà, verjamem. Vrhu tega pa se tu gori takó lepo vidi mesto —«

»O, mesto me ne zanima, pa tudi ljudjé me ne zanimajo, ki živé v njem,« uskliknila sem nehoté, potem pa umolknila brž. Kaj treba njemu vedeti, kakó mislim o mestu in ljudeh? Še teh besed, kar sem jih rekla, ni mu bilo treba povedati!

Pogledal me je osupel.

»To so čudne besede, gospodična,« dejal je. »To je vender vaše rojstno mesto in to se omili vsakomur, pa bodi, kakeršno hoče.«

Zakaj mu nisem mogla odgovoriti takó, kakor bi bila odgovorila Blagoti na take besede? Ali me ni malone pokaral? Zakaj sem kar morala povestiti oči in molčati v zadregi?

»Medve se doslej nisve dosti brigali za življenje našega mesta,« pouzela je teta Ivana, »mesto pa nè za naju. Olga je zategadelj sama kriva, ako se ne zanima zanje. Treba bo malone popraviti to hibo.«

Pogledal jo je osupel.

»Hibo, pravite?«

»Dà, hibo, ali če hočete, malomarnost,« odvrne mu ona z nekakim poudarkom. »Mari menite, da ni že čas za to? To boste umeli, gospod Boján, da mene ne mika družba. Jaz ne zahtevam ničesar od nje, še menj more ona kaj zahtevati od mene. Kaj hoče naposled razvalina med mladim, kipečim življenjem? —

»Razvalina?« upraša naglo Ivan Boján. »Ta primera je pač nekam prehuda —«

»Nič, povem vam, gospod Boján,« odvrne teta Ivana z veliko resnobo. »Brez uzroka ne bi rabila take primere, to mi lahko verujete —«

»Nu, bodisi,« reče on z lahnim nasmehom, »ali če tudi ostanete pri razvalini, dejal bi vender, da je tisto mlado, kipeče življenje, katero omenjate, baš zaradi té razvaline neprimerno lepše, nego bi bilo brez nje.«

Té besede so mi bile povšeči; kaj takega ne bi bil znal povedati Peter Osat! Gotovo so bile resnične in lepo je bilo, da jih je povedal teti Ivani! —

Ona pa je rekla:

»Mogoče, da baš radi nje, vender ona ne čuti ničesar o lepoti, katero omenjate. Dà, ali je lepša radi življenja? Taka ostane, kakeršna je, gospod Boján!«

»Odvisno od okolnosti,« pouzame on. »Časih se pomladí zastalo življenje med mladim, kipečim svetom; to bi ne bilo ni prvič, ni zadnjič.«

»Ne, ne, takega namena nimam,« nasmeje se teta Ivana; »zategadelj nisem rekla, da bo treba popraviti, kar je malone zamujeno. Ne za me, gospod Boján,« nadaljevala je hipoma resno, »za Olgo je čas, da stopi v svet ter spozná ljudi, spozná v mojem varstvu! In zategadelj, samó zategadelj se mi vidi potrebno, da se ne ločive več toliko od svetá.«

Majhen molk je nastal po teh besedah, potem pa je izpregovoril Ivan Boján:

»In kdaj bo torej tá — prvi korak med svet?«

»O veselici, katero priredi gasilno društvo,« odvrne teta Ivana. »Vi se je boste tudi udeležili, gospod Boján?«

Radovedno uprla sem svoj pogled na njegov obraz. Molčal je nekaj trenutij, kakor da bi premišljal, potem pa je dejal počasi:

»Čul sem praviti o tisti veselici, ali zanimalo me ni dosti ono govorjenje. Se vé, gospod Osat, kot načelnik gasilnemu društvu, mora se pač truditi, da veselica pokaže tudi gmotni uspeh —«

Nisem mogla molčati.

»Ah, on je bil pri vas?« dejala sem naglo in nejevoljno. Kaj tudi, da se mora tá človek povsodi utikati?

Prikimal je malomarno.

»Bil. A vezal se nisem ni takó ni takó. Zakaj? Ker me ní veselilo. Namen bi ne bil baš slab, ali to je tudi vse, radi česar bi naposled utegnil udeležiti se veselice. Za me nima posebnega pomena, ker nimam znanja po mestu. To pa veste, kakó se godí človeku brez znanja o takih prilikah.«

Té besede so mi bile zopet povšeči. Takó je govoril, kakor sem si mislila sama. On ni bil znan, jaz ne, zato pa tudi ni bilo povoda, da bi se veselila oni slavnosti. Prav zares: povšeči so mi bile njegove besede!

»Torej vas nič ne zanima spoznati nekoliko življenje našega mesta?« rekla je teta Ivana. »Morda uza-
mete dober spomin sè seboj.«

Nasmehnil se je.

»Spomin! Glejte, spomini so pač kakor nekatere cvetice: oni najraje cvetó v samoti, na tihem. Skoro pa pojdem v véliko mesto in bojim se, da mi v njem popolnoma ne izgine spomin na to malo mesto; res, na krajino ne, ta ostane, ali na ljudi.«

S temi besedami razžalil me je prav do živega. Kadar otide, pa se ne bo več spominjal ljudi, torej tudi ni tete Ivane ni mene. Čemú pa vendar govori z nama, ako se naju ne bo več spominjal? Ako se naju ne čee spominjati? Jezna sem bila in srcé me je bolelo. Samó krajine se bo spominjal! . . .

Teti Ivani morda tudi niso bile povšeči njegove besede, kajti molčé je zrla pred sé. Ko je uzpogledala, dejala je na kratko:

»Dà, prav pravite, gospod Boján, naše Hrastje se kaj rado pozabi. Kdo bi vam zameril to?«

On pa je dejal s trdim glasom:

»Vajen sem, da hodim od mesta do mesta kakor — senca, katera nikjer ne pušča sledu, pa tudi ničesar ne jemlje sè seboj. Da me umejete prav: vajen sem, da nikomur ne ostanem v spominu! Kakor senčna podoba, ki se pozabi hitro, časih morda prehitro!«

Trdo in bridko so zvene le té besede. Jaz pa sem tedaj pomilovala Ivana Bojána, ki se je tako ločil od svetá, da se more primerjati senčni podobi, katera tako hitro izgine iz spomina, katera se pozabi hitro, časih prehitro! . . .

On pa si je potegnil z rokó preko čela in dejal mirneje:

»Bodisi! To naposled ni nesreča. Morajo pač tudi taki ljudje biti na svetu. Kaj hočemo?«

In kakor da hoče v dim zaviti neprijetne misli svoje, puhnil je gost oblak iz svoje smodke, potem pa vzdignil svojo mapo ter se pripravil na odhod.

Tudi teta Ivana se je vzdignila. Solnce pomaknilo se je že dosti nizko in dolge sence ustajale so po tleh. Nehoté sem jih zrla. Senčne podobe! Kakó hitro izginjajo, časih prehitro! . . . In vendar treba svetlobe, da se prikazujejo . . .

Počasi smo stopali nizdoli. Pri naši hiši poslovil se je Ivan Boján in tedaj pogledala sem ga še jedenkrat. Njegovo okó pa se je ujelo z mojim in hitro sem povsila pogled. Teta Ivana pa je dejala še:

»Torej se morda vidimo v nedeljo, gospod Boján. Odločite se in pridite.«

»Bom videl,« dejal je še na lahko, pozdravil in stopal v svoje domovanje. Žal mi je bilo, da je že moral iti! —

Po mestu pa so tedaj padale sence in mračilo se je. In potem zamigljale so luči po ulicah in preganjale temo. Jaz pa sem sedela pri teti Ivani in zrla sence po stenah, zrla jih nepremično . . .

Zdelo pa se mi je, da sem tudi jaz taka senčna podoba, ki se pozabi hitro, morda prehitro! In v meglenih podobah plavalo je življenje pred mojimi očmi. Zares, če je prav preudarim — kakšno je bilo? Pozabljeno od sveta, pokopano! . . .

In če naposled zvane? Zvene med štirimi stenami, kakor je dejala teta Ivana? Kdo se ga bo spominjal? Pač bi rosilo okó za njim jedino teti Ivani in stari Blagoti, ali drugim bilo bi — senca!

Ne, takó pozabljena nečem biti! Ni res, da morajo tudi taki ljudje biti na svetu. Vsakdo je sam kriv, ako je tak. Čemu pa je rekel Ivan Boján, da treba razvijati samostalno voljo? Mari nimam take volje?

Dà, pokojni stotnik je bil čuden mož in nihče se ga ne spominja. Morda ni imel samostalne volje! Kot senca prišlo in prešlo je njegovo življenje. Taka pač nečem biti, kakersen je bil on. Prav zares nečem biti!

»Res,« dejala sem teti Ivani, »prav je, če pojdeve na veselico. Škodilo ne bo nič.«

Ali je uganila moje misli? Osuplo pogledala me je v prvem trenutju, potem pa se nasmehnila čudno. In iz tega nasmeha čitala sem mnogo, pa zarudela do čela. In šla sem.

»Senčna podoba nečem biti,« dejala sem uro pozneje malone že v spanju. »Ni potreba!« . . .

In prišle so mi sanje, v katerih sem gledala sence, sipajoče se izpod neba na tla. Vsaka pa je oživela in izpremenila se v človeško bitje. Med njimi je stal Ivan Boján, kimal z glavó in govoril s čudnim nasmehom:

»Tudi taki ljudje morajo biti na svetu. Kaj hočemo!« . . .

Same sebe pa nisem zrla med njimi! —

(Dalje prihodnjič.)

Iz neba me gleda dete ljubó.

Cvetica razvija se kraj potoka,
Ljubeče napaja jo bistri val;
A nežna bliža se jej roka,
Odnese jo skrbno z rosnih tal.

Takó pač, dete, jednako roži,
Odnese te angelj na drug je svet;
Po tebi srce zdaj materi toži,
S teboj izgubivši najdražji cvet!

V nebó med angeljce krilate
Povzdignil se angelj je s teboj,
Ponesel nad zvezdice te zlate,
Kjer dom je njega in dom je tvoj.

Sijáj zdaj rajski krasi ti lice,
Zdaj sam si ti angeljček krilat;
Ne znaš, da mati toči solzice,
Ne znaš za tožbe, ne znaš za jad!

Oh na njo iz srečne visočine
Obrni luč veselih očí;
Ljubezen je vir vse bolečine —
Ljubeče na mater svojo zri!

Morda kot žarek svetál nizdoli
Pogled jej sine v srcé teškó,
Da srečna bo dela v svoji boli:
„Iz neba me gleda dete ljubó!“

I. T.

Hrvaški spomini.

Spisal J. Trdina.

(Dalje.)

Drugí dan mahnila sva z Jurijem zopet k teti. Ta pot dal je Hrvatú on za vino, zapel mu je tudi nekoliko hrvaških davorij, ki so ga tako razvedrile in unele, da se je jel dobrovoljno smijati, pleskati pevcu in drencati, kakor da bi hotel plesati. Noge so se mu bile že skoro popolnoma popravile. Bil je jako zgovoren in celo šaljiv. Povedal nama je, da se zove Marko, da se je rodil blizu Karlovca, da si je našel v bližnji vasi prelepo ljubico, in še mnoge druge mične reči iz svojega življenja. Videli smo se s Hrvatom potem še marsikatero popoldne. Jaz sem mu kupil morda še kaki dve ali tri merice bizeljca in isto tako Flajšman, jedno plačal je zanj celó nemškutarski penozoslovec. Fant nam se je rad hvalil, kako jak in silen je bil pred boleznijo. Zadel je tri vagane žita in jih nesel pol ure daleč v mlin pa je komaj vedel, da ima na rami kako breme. Stavil je s kovačem, da bo prelomil novo podkovo in je stavó dobil i. t. d. Kdor mu je videl ogromna pleča, bičji vrat in teške, koščene roke, ni mogel dvojiti, da govori resnico. Radi te krepkosti dal sem mu jaz priimek Kraljević, ki se ga je prijel, da so ga imenovali potem tudi drugi Marko Kraljević. Zdravje zboljševalo se mu je za čudo naglo, vsak dan in do malega vsako uro bil je polnejši, čilejši in veselejši. Največ so mu pomagale Rézine dobre juhe, ovare in ini ostanki mesnih jedil, katerih je dobival več, nego jih je použiti mogel. Ker je bil oslabil najbolj od dolgega stradanja, izlečila ga je tečna hrana brez zdravnika in lekarnice. Po takem treba priznati, da mu je bila teta moja res velika dobrotnica. Moje zasluge bile so jako neznatne, more se reči, da ničeve. Hrvat bil bi ozdravel tudi brez tistih bornih kapelj mojega vina. Neskončna hvalečnost proti meni mu je prišla iz bujne mečte. Zapazivši iskreno mojo ljubezen do hrvaškega naroda, bil je uverjen, da sem jaz nagovoril in napotil Rezo, da mu je stregla takó po krščanski. Tega ni trebalo: ona je pomogla rada vsakemu revežu, zlasti pa bolniku; nikoli ni čakala, da bi ji ga kdo priporočil. Marko je tudi mislil, da je bila Reza moja mati, Jurij moj brat in Jelovšek moj stric! Zdaj se lahko razume, zakaj se je tako obveselil, zagledavši me na cesti, in zakaj me je silil tako nadležno, da bi šel ž njim.

Ko sem stopil v hiso, doživel sem prizor, ki se ne pozabi lahko. Markova mati, žena in sestra skočile so od raznih strani k meni ter mi se jele globoko klanjati, pozdravljati me z oduševljenimi vskliki za rešnika sinu, moža in brata svojega, zahvaljevati me s pouzdignenimi rokami in solznimi očmi in obrnivši se proti razpelu v kotu prositi milostivega Boga, da bi me blagoslovil za angelski moj čin na tem in na onem svetu. Mene je bilo tako sram tega nezasluženega sprejema, da nisem vedel, kam bi se dejal. Zaman sem ugovarjal in trdil, da nisem storil Marku nobene dobrote, ki bi bila vredna spomina. Ženske verjele so več njemu nego meni, tajbo mojo so imele za preveliko in prekrasno skromnost in ponižnost! Kdor je slišal njihovo hvalo, mislil je gotovo, da moram biti jaz jeden izmed tistih svetnikov, ki so godni, da se »dvignejo« in polože v oltar. Ta čast doletela me je baš takrat, ko so me bili zatožili sovražniki, da pohujšujem in okužujem šolsko mladino z brezverskimi, prevratnimi in divjaškimi svojimi nauki in vzgledi! Dobrodušne babnice pripravile so mi tako obilno in slastno južino, kakersna ni prišla še nikoli predme ne prej ne pozneje. Lična miza se je kar šibila pod težo pečenke, cvrtja in vina. Poleg mene je sedela mlada in preživahna Markova sestra Bara, ki me je slavila in povelicevala med vsemi najglasneje in najočitneje. Neprenehoma sezala mi je v roko, naslanjala mi glavo na ramo, tlačila mi najmastnejše založke v usta, božala me in me gledala tako umiljeno in zamakneno kakor srečna nevesta predragega svojega ženina. Ne porečem, da mi prijaznost njena ni ugajala. Imel sem komaj 34 let in dekle je bilo jako brdko in obilno. Ko so šli nje ljudje po opravkih iz hiše in sva ostala nekoliko minut sama, uprašal sem jo, če bi hotela biti moja ljubovca? Ona se zgane, ali mi ne veli ni bele ni črne. Primem jo za roko in pobaram drugič, če bi me mogla ljubiti? Zdaj se dvigne ter me pogleda čudno, plašno in srpo in odgovori odločno in ponosno: To pa nikdar ne! Kmetica ni za gospoda, gospodična ni za kmeta. Svilen trak in motvoz se ne vežeta jeden z drugim. Tak ozel bil bi smešen že na oči, poglavitna reč pa je, da ne bi imel držka. Svileni trak bi kmalu odjenjal, kaj če potem sam motvoz? Vreča bi se razvezala in iztresla bi se vsa moka iz nje.

Ha ha ha! Mislim, da razumete to mojo priliko. Jaz sem jo ne le razumel, ampak tudi čutil, kajti me je ž njo strahanski iznenadila in precēj v živo užalila in osramotila. Ne besedice nisem mogel več ž njo izpregovoriti. Ali tudi njo je ponudba moja tako osupnila in prestrašila, da se je odmaknila pol sežnja daleč od mene in zrla molče skoz odprto okno na cesto. Duševni zrak zdel mi se je soparen, težak in zadušljiv, začel sem se spremati na odhod. Marko, mati in žena njegova, ki niso vedeli, kaj se je zgodilo, branili so mi na vso moč, jaz sem se jim pa zlagal, da me čakajo v Karlovcu v Žanovi gostilnici prijatelji, katerih nisem videl že mnogo let. Zdaj me niso več zadržavali. Moral sem se jim svečano zareči, da se bom oglasil vsak pot pri njih, kadar bom tod popotoval. Poslovili smo se prelepo kakor dobri, stari pobratimi. Jedina Bara ni hotela priti k meni, da bi mi podala roko. Stisnila se je v zadnji kot in mi velela mrzlo in nemarno: z Bogom! Dokazala mi je z vsem vedenjem svojim korenito, da prejšnja njena ljubeznivost in prijaznost ni izvirala iz kakega osebnega čustva do mene — nego samo iz vroče sesterske ljubezni do brata Marka, ki bi bil ležal po krivi njeni misli brez moje pomoči že zdavnaj v grobu.

Poparjen in nejevoljen zapustil sem gostoljubno hišo in hitel proti Karlovcu, proseč usodo, da bi našel tamko družbo, v kateri bi pozabil pekočo me blamažo. V mestnem drevoredu zagledam radostno dva ljuba znanca, profesorja Šoštarica in hrvaškega pisatelja Asangerja. Odvedla sta me h Kolačevički, kjer sem jima potožil prebiti gorje pri bokalu »plišiviške« kapljice in pri steklenici jamniške slatine. Oba sta bila tako brezčutna, da mi se nista mogla nasmijati. Šaljivec Šoštaric uprašal me je potem vselej, kadar me je zopet videl po daljšem presledku, če vežem še kaj svileni trak z motvozi? Po njegovem vzgledu dražili so me isto tako tudi drugi.

Vse moje izkušnje in mnogi ini resnični pripetljaji izpričujejo, da so se prav debelo in nesramno lagali tisti varaždinski in zagrebški »levi«, ki so mi razglasili provincijalke za lahkomišelnice. Za to reč ujemajo se najbolj z nekdanjimi našimi Gorenjkami, ki so še pred tridesetimi leti škrice in njih ljubezen sploh zaničevale. Nežnejšim Dolenjkam pa se je že zdavnaj prikupila gosposka suknja. Izpridili so jih za tlačanske dobe graščaki in njih uradniki, nekoliko pa tudi mestni prilizovalci. Če bi se jim dal na izber kmet ali gospod, prijele bi se zdaj do malega vse gospoda, niti sivi njegovi vlasje ne bi jih ostrašili. Ali mora se priznati, da se znajo kmetiške Dolenjke brzo in preizvrstno pogospodičiti. Katera dobi gospoda, prilagodi se šegam in zahtevom novega stanu svojega tako natanko, da bi jo imel vsak opazovalec za rojeno meščanko, dočim ostane prosta Gorenjka tak neokreten in grčast štor, kakeršen je uzrastel med bistro gorenjo Savo in krasnimi slovenskimi snežniki. Trdeč, da kajkavske Hrvatice ne marajo gospodov, pa nisem hotel reči, da je to pravilo brez izimkov. Tako hvalo treba sprejeti vselej cum grano salis. Nepredobitne niso

niti te mladenke. Čas, prilika, mladost, namazan jeziček in lepa darila omečé in ugrejejo tudi njihova srca. Marsikateri hrvaški gospod je upitnil že »curico« s priljudnostjo, udobnim življenjem in darežljivostjo ter si jo pridružil za pokorno ljubico. Svet jo zove »kuharico« ali »hišino«, in to je prav, saj nam veli že stara narodna pesem:

Kaj treba vedet' je ljudém,
Kar znano tihim je nočém.

Takove posamezne grešnice pa ne morejo uzeti ali pomanjšati dobrega glasú kajkavskim Hrvatcam. Njih žalostni vzgled dokazuje samo to, da prežé v trojedni kraljevini tudi na kmetiške deklice hude in nevarne izkušnje, katerih se je vsaki na vso moč skrbno čuvati in ogibati.

V zakonu kajkavskih Hrvatov vlada do malega povsod sveti božji mir, zloga, ljubezen in poštenje. Duhovniki naznanili so mi v raznih krajih mnoge vasi po imenu, v katerih ni se vedelo za nijedno hišo, kjer bi bili zakonci živeli kaj časa v razdoru ali se resno prepirali in zmirjali. Še menj slišalo se je o kakem pretepu in prešestvu. Zato pa se usiplje tudi na zakone obilna, marsikdaj celo preobilna mera božjega blagoslova. Otrók je vse mrgolelo, kamor koli sem prišel, zlasti pa v Zagorju in sploh v varaždinski županiji. Radi te rodovitosti se narod brzo množi in ta županija spada med najbolj naseljene krajine v vsi vstočni polovici avstrijskega cesarstva. Zdaj prebiva v nji že preveč ljudi na kvadratni milji in trebalo bi skrbeti, da se začnó preseljevati v preplodno, ali dosti menj ljudnato Slavonijo. V tem delu hrvaškega kraljestva so bile spolne in ž njimi združene porodne razmere jako žalostne že 1855. l. Domači stanovniki pomnoževali so se slabo, na mesta jim je začelo število celo upadati in se krčiti. Razven nekotih inih uzrokov zakrivila je to nezgodo tudi nenravnost, ki je pustošila lepo deželo kakor morilna kuga. Hrvaški moji znanci pripovedovali so mi o nji skoro neverjetne, a žal precēj istinite reči. Učitelj R., ki se je bil izučil v slavonski Požegi, pravil mi je, da tamošnja gosposka mladina ljubi samo takove igre, kojih se udeležujeta oba spola in katere nakladajo za kazen ali nagrado če ne več, vsaj jeden — poljubeč. Gospodične in gospodiči ližejo se neprenehoma kdaj celó vpričo neznanih tujcev. Nič boljši niso bili tu pa tamo kmetiški mladeniči in mladenke. Pohajali so najrajši zabave, ki so se vršile zvečer in po noči. Dostikrat se je »naključilo«, da je ugasnila luč. Nikomur se ni mudilo, da bi jo bil precej zopet užgal, kajti se je znal mladi rod tako prijetno dobrovoljiti v temi, da ni pogrešal nič svetlobe. Često sem čul, da nekateri slavonski graščaki postrezajo dragim svojim gostom ne le z izbornimi jedmi in pijačami, ampak tudi z lepimi dekleti! Doktor Josip, rojen Slavonec, potrdil mi je to s svojo izkušnjo. Vlastelin, kojemu je bil odpravil neko neznatno bolezen, ponudil mu je iz hvaležnosti razven sijajnega plačila tudi svojo hišino in priležnico. Razuzdanost bila je strmoglavila in pogoltnila v svoj vrtinec vse stanove.

(Dalje prihodnjič.)

Belokranjske narodne pesmi.¹⁾

(V Adlešičih zapisal Š.)

VI.

Lepo mi nebo kinčano,
Po njem mi polje široko.
Po njem se paso ovčice.
One nimajo čuvara,
Samo je malo detešče.
Ono je leglo, zaspalo.
Budila majka Jakopa:
Ustan' se, sinko Jakope!
Ne morem, majko, ustati,
Tri so me vile izvile.
Da li ti kojo poznaješ?
Poznam jih, majko, vse trije.
Prvi ste bili, majko vi,
Vi ste mi srce vadili.
Druga je bila sestrice,
Ona je taljir držala.
Tretja je bila ljubica,
Gorke je solze točila.

VII.

Lepa Kate u Budimu raste,
Vsa se zemlja zavadila za njo,
Devet banov i pet generalov,
Tri mladenci, ne domači sini.
Još ji veli njena majka stara:
Ovo, Kate, dete moje drago,
Ja bi rajša, da si na pol mrtva,
Nego kaj si jer odviše lepa!
Al' vi muč'te, moja stara majko!
Vse to ne bo do dolgo trpelo.
Sava, Drava! tebi moja glava,
I, Morava, tebi telo moje,
Večni Bože, tebi duša moja!
To izusti i dušico pusti.
Žalili so tri godine dana;
Jedno leto pjesme ne pjevale,
Drugo leto citre ne citrale,
Trečje leto črleno nosili.

VIII.

Stala sem se rano ranivo,
Išla jesem širom po polju.

Našla jesem zlato jabuko.
Nesla sem je čački deliti;
Čačko neče pravo deliti,
Sebi više daje neg' meni.
Nesla sem je bratu deliti;
Bratec neče pravo deliti,
Sebi više daje neg' meni.
Nesla sem je drag'mu deliti;
Dragi oče pravo deliti,
Meni više daje neg' sebi.

IX.

Dva su draga u dragosti rasli,
Gomer junak, Gomerka devojka,
Od mladosti sedem godin dana.
Kada junak na ženitvu zraste,
Još mu veli njega majka stara:
Doba tebe ženiti junaka.
Kam ču ti pojt' prositi devojke?
Hod'te prosit' h Gomerki devojki!
Grem ti prosit' k seljarki devojki.
Izprosila, gredom dovolila.
Kad svatovi za stole sedajo,
Ive sede k peči na sanduke.
Sestra mu je domišljata bila,
Donesla mu tihane tambure.
Još mu grlo lepše odgovara:
Ovo si mi, sestrice jedina,
Donesi mi tinto i papira,
Da ja pišem jedno drobno knjigo,
Da jo šaljem Gomerki devojki.
Oj Gomerka, lijepa devojka!
Sada mi ti troju misel misliš.
Jedno misliš, lijepa devojka,
Da seljarkom za stolom sedim.
Ako sedim, ne digal se, Bog dal!
Drugo misliš, lijepa devojka,
Da seljarkom bjelo ljubim lice.
Ako ljubim, usahla mi usta.
Tretjo misliš, lijepa devojka,
Da seljarkom na postelji spavam.
Ako spavam, ne sprob'al se, Bog dal!

Dolazilo pismo Gomerki devojki.
Još govori stari svoji majki:
Ovo ste mi, stara majko moja!
Lepa mi je roža zadišala,
Kadi lice mojega Ivana.
Još ji veli njena stara majka:
Sad seljarkom za stolovi sedi.
Da bi sedel i neka bi sedel.
Lepa mi je roža zadišala,
Kadi lice mojega Ivana.
Još ji veli njena stara majka:
Sad seljarkom bjelo ljubi lice.
Da bi ljubil i neka bi ljubil!
Lepa mi je roža zadišala,
Kadi lice mojega Ivana.
Još ji veli njena stara majka:
Sad seljarkom na postelji spava.
Da bi spaval i neka bi spaval!
To izusti i dušico pusti.
Došla k njemu Gomerka devojka.
Triput ga je šetom obšetala,
Četrti put poleg njega pala.
Nesli so ju k cerkvi Marijanski,
Ondi so ju skupa zakopali;
A junaka od sunca izhoda,
I devojko od sunca zahoda,
'z njega raste trta muškoteljna,
I 'z devojke rožica rumena.
Trta se je okol' rože vila.
Mimo pala uzka stoza mala;
Po njej idu ljudi vsakojaki.
Oni so se čudom čudovali:
Moj ti Bože, čuda velikega!
Jeli ni to bratec i sestrice?
Ali mi je dragi ali draga,
Ki se trta okol' rože vije?
Ki so znali, ti so povedali:
Nije ni to bratec ni sestrice,
Nego mi je junak i devojka.
Ni se malko živim ljubit' dala,
Pa se ljubi trta i rožica.

Josip Stritar (Boris Miran).

(Dalje.)

Človeštvo ena bode naj družina,
Rešitelj svetu bode naj Slovan!
J. Stritar.

Prelepe pa so posameznosti in med njimi opis urad-
niškega življenja na kmetih, bodisi davkarjevih hčera
Irene in Olge (nekako podobni sta Zori in Bredi v
Mirodolskem) ter njiju matere, katera bi ji bila tako rada
spečala, bodisi dobrega, poštenega okrajnega sodnika, ki
ga je žena »v strahu imela.« Ljubezen Matije in Jerice
pokaže se z vso močjo: nesreča jo je razvila, kakor sam
pisatelj pravi v prelepi podobi: »Zgodi se časi spomladi,

bukovje je še vse golo in rujavo: ponoči pride blago-
dejni dež z neba, in zjutraj je vse zeleno.«

V živi realnosti vidimo pogubno gospodarjenje la-
komnega kapitalizma; umemo, da je velika obrtnija delavca,
ko so (veliki) obrtniki »odrtniki, pijavke, ki pijo kri iz ljud-
stva: oni se rede in debele, ljudstvo pa hira, da ne more
živeti ni umreti. Ko se je pa taka pijavka nasrkala in
napila, pa se odvali ... To imenujejo bogato deželo.«

¹⁾ Glej »Slovana« 1880. str. 314. in 379.

Stari Seljan je prav ljubeznjiva prikazen, le malo prepametno govori posebno, da ni ovaduh, ali tudi to, da je Sodnikov nož vrgel v vodo, bankovce, najdene pri Sodniku, sežgal itd., zdi se človeku preveč prebrisano za Seljana. Z druge strani Matija daje okrajnemu glavarju listnico s svojim trdo prisluzenim denarjem — brez posebne potrebe kakor pravi vitez plemenitosti! Ljubeča in odločna Sodnikova Ana pa je gotovo lepše risana nego njen mehki izbranec — Brezarjev Anton.

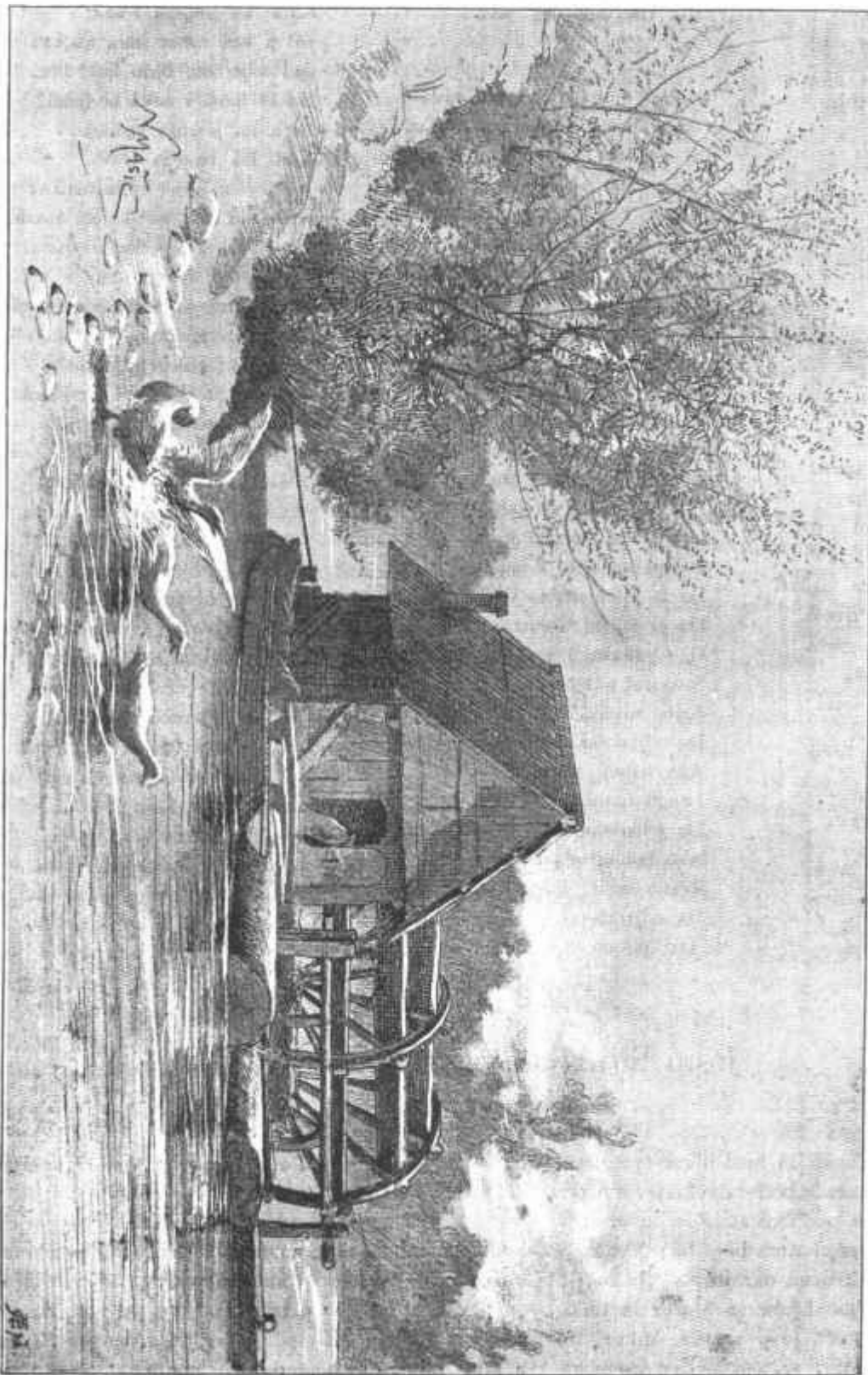
Sodnikov hudi duh, Nosan, risan je malo preobče, da ne vidimo dovolj jasno, kako in zakaj je dobil

ravno on toliko nesrečnega upliva: želeli bi si več karakteristike in duševnega pojasnila, kar velja nekoliko tudi o drugih osebah zunaj Sodnika, ki je jedini predstavljen popolnoma reliefno, četudi nekoliko jednostranski.

Prizori v dramatični obliki (Otročji bazar, Očetovo pismo, Iz Bosne) se lepo bero, in pameten človek bo pač tudi rad pritrdil, da so otročji bazarji nečimurne razstave, židovske sleparije. Genila ga bode nesreča matere, kateri je mož pal na vojski, ker cesar potrebuje toliko mož, »da se Bogu smili«, in bode sam dejal, da je Edvin precej dolgočasen, ko se je našemil ter si glas pači, da

bi ga žena ne poznala, pa ga vender tako težko pričakuje iz Bosne. —

V »deveti deželi« je uvel Stritar nov »genre«, ki nas spominja znanega »Paris en Amérique« in morda tudi Atterbomovega (1790—1855) glavnega romantičnega dela: Die Insel der Glückseligkeit? Ljudje govore tam lep polnoglasen slovenski jezik, pametno se nosijo. Hlapec in dekla sta pri hiši kakor sin in hči. Ljudje so priprosti, delavni, veseli in zadovoljni kmetje. Niso radovedni, pa vender napredujejo v — dobrem. Pravi so Slovani: vladajo se sami. Živali se človeka ne boje, saj človek je usmiljen tudi proti njim. Konj ne pozna vajetov in biča (?!). Po ustavi je sto županov, ki si volijo »glavarja«. Vsak župan mora biti brez slabosti. Smrtne kazni ni. V vsaki vasi, ki so si enake, je županija, knjižnica, hranilnica, posojilnica, cerkev, bolnišnica z lekarno, hiralnica, delalnica za one, ki drugje nimajo zaslužka (beračev ni) in — pokorilnica, šola (uzorno poslopje s šolskim vrtom). Učenci uče se življenja, praktične morale. Gledišče je odgojno sredstvo, a »naše je visoka šola popačevanja«. Tu ni dvojne poštenosti: ena v življenju, druga na

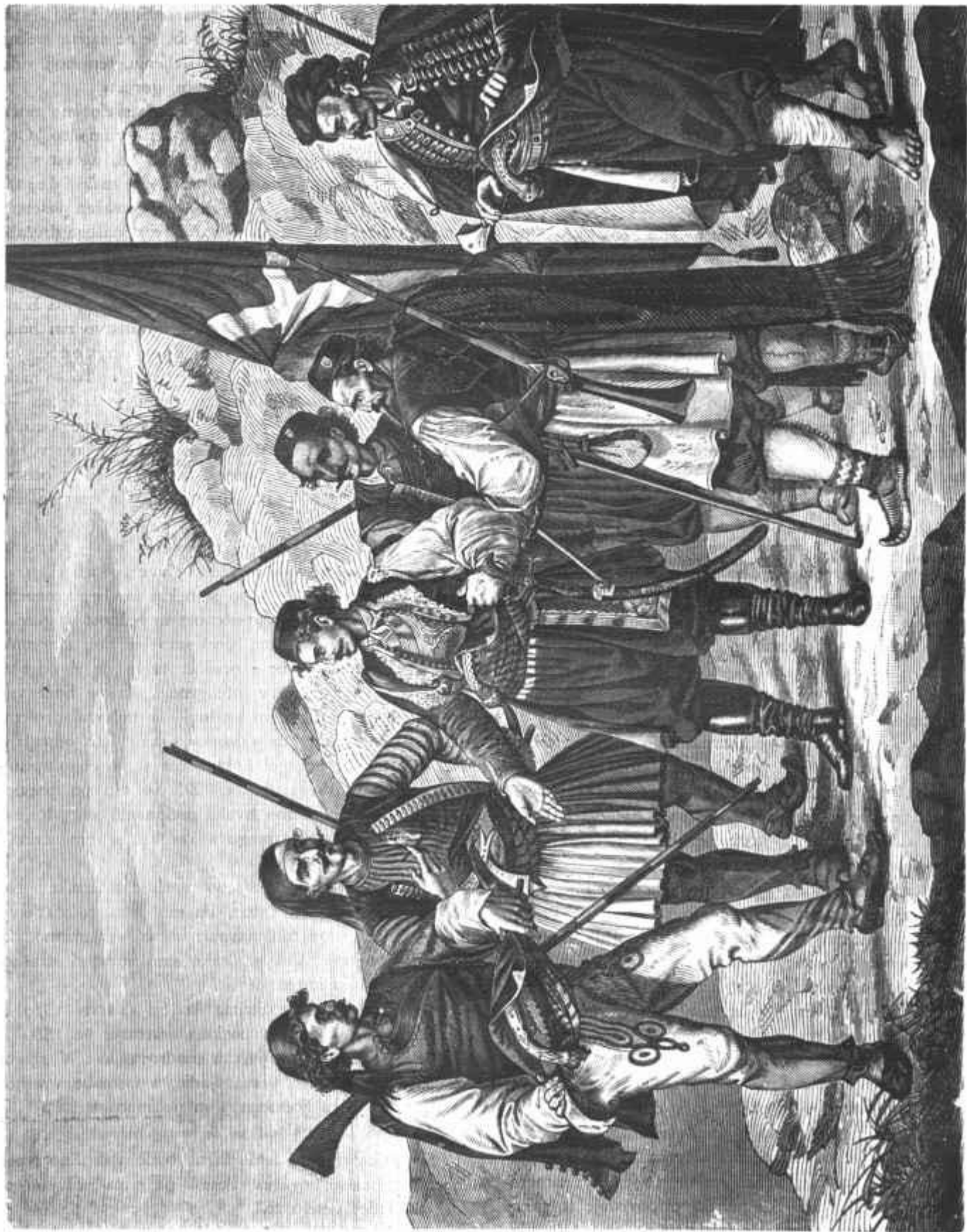
Nikola Mašić: Potna črta iz Slavonije.

odru. Vse je izraz življenja in zato se tudi igra naravno. Zato »pišimo iz narodnega življenja, ako si hočemo ustvariti Slovenci narodno gledališče.«

To življenje v deveti deželi je opisano jako »na debelo«. Ljudje so si enaki, ali mi bi radi vedeli, kako so si enaki in kako si varujejo to enakost? Pred zakonom smo si tudi v Evropi precej — enaki, v praktičnem življenju pa čutimo enakost najbolj v tem, da nas

n. pr. kapitalizem vse precej enako — je, in militarizem mu mora pomagati. —

»Zimske podobe« iz živalskega življenja so prav zanimljive, samo so razbojniki — vrabci preveč idejalni. Zajec in lisjak sta pa prava siromaka po zimi, ko medved lepo mirno spi. Pa kaj čemo: »velikašem, debeljakom se povsodi dobro godi, ali gorje nam malim!«

F. Kikerec: Dogovor Mitriditov s Črnogorci.

Plemenit namen imajo ti pogovori, da bude sočutje v človeku posebno za trpina konja, ki se žalosten uprašuje, zakaj je na svetu, in modro veli, da »ko bi ljudje prav pomislili, da nas tudi boli, menim, da bi nas ne mučili tako po nepotrebnem, v svojo lastno škodo.« Ali revež se ne nadeja boljšemu in spoznaje, »da smo za trpljenje ustvarjeni mi in — človek.« Celo drobne ptičice vidijo pri ljudeh več žalosti nego veselja in se tolažijo tudi v kletki, saj je res, »da človek, ki ima tiča za svoje veselje, ne more biti čisto surov.«

V »Pogovorih« imenuje Stritar materijalizem in realizem — pošast: »Zvonu je glavno načelo in vodilo idealizem.« Morda bi bilo bolje, da je pisatelj tu ločil realizem od materijalizma, ali pa ga vsaj bolj določil, da se ne bi stvar krivo razumela. Kakor smo že videli, Stritar sam večkrat poudarja, da se držimo življenja. Ali ni to zahtev realizma? Ali niso najboljši pisatelji vseh časov in narodov oni, ki se držijo življenja, ki ga vodijo in tolmačijo? Ali ni Prešeren resnične, realne čute izlival v divne svoje poezije, ali niso najboljši Jurčičevi tipi resnični, realni, ali ni tudi Stritarjevo ono najboljšo, kar je izraz realne pesniške misli, pesniškega čuta? —

Roman »Na Žerinjah« sodi Stritar z lepo razvitim estetičnim čutom in znanjem človeške duše. Toži, da si preveč drobimo moči in se po pravici odločno brani, da bi popustili slovenščino, ker »pustimo slovenščino, tako izgubimo ljudstvo.« Z nekim strahom stopa v novo 1879. l., pa tudi z nado, da »morebiti pa vendar še ni tako hudo, kakor se bojim.« Ne more se pa ubraniti gorki tožbi:

O ne varajmo se! rod mladi se nam izneverja . . .

V tla upira oči, blaga posvetnega išče.

»Pesmice s podobami« so sicer prijetne, ali človeku se zdi, da jih je pesnik pel h gotovim podobam. Dve (Po zimi iz šole, Pri pastirskem ognju) odlikujeta se od ostalih, četudi misel, da solnce

Za tó že skóraj pojde spat

Za morje v svoj kristalni grád,

pač ni naša narodna, kakor tudi mala povest »Mož z mačico« ni. Tudi ni dovolj harmonično mišljena: uvod do moževe nesreče je malo predolg in pisatelj moža tako privija, da mu se mora izcediti — povest, ki je sicer sama po sebi verjetna. Le to je malo čudno, da Lavrin troši svoje imetje na mater in hčer in je tako zaljubljen, da ne čuti, da je Flora hladna proti njemu, četudi pravijo, da so zaljubljeni v tem pogledu jako občutljivi.

Nekaj podobnega bi se moglo reči tudi o »Priletnega samca svetem večeru«. Da je doktorju Mavrinu, samcu, dolgočasno samemu na sv. večer, je umevno, četudi bi si lahko mislili, da so imenitnega moža gotovo kam povabili. Da gre iz gostilne, kjer mu ne diši pijača, je tudi naravno; da najde malo lepo deklico, ki vsa premrzla stoji, dogodi se tudi lahko (tu se človek lahko spomni lepe Hauffove povesti: Die Bettlerin von Pont des Arts) in celo, da gre z njo v daljnje predmestje k bolni materi ter da nakupi potem vsega obilo za božič. Da je pa bolna njegova nekedanja neverna ljubica, kateri je lahkoumni mož napravil veliko imetje, to je, brez zamere bodi rečeno, romantika. Ali pisatelj pripoveduje to tako ljubeznjivo, tako »od srca«, od blagega srca, da mu

ganjeni radi (skoro) vse verjamemo, in se prav iskreno veselimo, da je prileten samec na božični večer tako srečen postal. —

Za »god« sin spreobrne očeta — zapravljevca. Morder je res ta sin, tako da težko verjamemo, da še v šolo hodi. —

Milko dela materi in očetu dosti preglavice: oba se tožita, nazadnje pa vendar vidita, da je otrok — otrok, »da sta ga lahko vesela«. Rada ga imata in sreče mu želita ter odločita, da ga prepuščata božji volji. Saj vesta, da bogastvo in učenost sama po sebi še ne dajeta sreče: »Čim širji razgled ima človek po življenju, tem bolj vidi, koliko je na svetu trpljenja, nesreče, gorjā!«

V »Pogovorih« poudarja pisatelj, da si zložimo moči, da nam bode delo koristno, narodno, slovansko. Očitati so mu, da ne piše v slovanskem duhu, ali on si ne očitā ničesar: že davno da si je razvil slovanski idejal: slovansko plemenitost. Ta idejal je važen posebno sedaj, »ko pokajo in se majó stari stebri našega družabnega življenja, ko si vzhod in zahod sovražna stojita nasproti!« Ali nadejajmo se, da si Slovanstvo ne bode pisalo zgodovine s krvavimi boji: »slovanska doba bode doba miru in bratovske ljubezni.« Slovanstvo naj bode odrešenik: »take nade nam daje največje, jedino merodajno slovansko plemo.« To so nade boljše bodočnosti, ali sedanjost da je še žalostna — tudi pri nas Slovencih, ki imamo premalo delalnega rodoljuba in celo sami ne dajemo slovenščini veljave v življenju, četudi se nam je jezik čudovito razvil in očistil. Ustanovil se pa še ni prav: ene slovnice in enega slovarja da nam je treba.

Mladina pa nima dosti naudušenja in — skromnosti: »napihnene so samo puhle glave; ošabni, prevzetni so samo ljudje, ki so se nekaj malega naučili, pa menijo, da imajo že vso učenost in vednost v glavi.« Dā, res je, kar veli Stritar, prej smo bili bolj skromni! Sedaj se mladi ljudje boje pouka: kriva da je odgoja. Ustanovimo si razmerje v inteligenciji, da ne bode vse sililo v gimnazije in potem letelo — v duhovni proletarijat. Toži se Stritar, da »Zvonu« vsako leto odpadajo naročniki. Rad bi ustregel željam, želi si posebno spisov »specifično slovanskega duha«. Zdi se mu po pravici čudno, da Slovenci nismo hvalili prekrasnih slik »Raje«. Nekim pa da ne ugaja njegova »preveč sentimentalna« pisava.

V »Vadnici« urednik lepo poučuje začetnike. Ne veseli pa nas njegova tožba, da mu dohajajo surovi dopisi. Konec enega tudi navaja: komaj verjamemo, da je bilo to mogoče. Vidi se, kako smo nekateri strašno občutljivi in — pametni.

Neveslega srca je Stritar končal »Zvon« 1879. l. in le težko se odločil, da poskusi izdavanje še 1880. l. Nevesela so tudi »Postopačeva modrovanja«: V sijajni dvorani plešejo bogati, veseli ljudje, »siromakom v korist«. Koliko je tu licemerstva in nečimurnosti! Pa

Kaj bi se človek jezil, saj ne pomaga vse nič!

Siromak naj se ne ženi, da ne bode z družino trpel lakote, ženi naj se bogatin. Pesnik pa nima posvetnega blaga in vendar veselo živi,

In norosti svetā z jasnimi gledam očmi.

»Na kmetih« malo po gnoju diši, ali kaka je sreča

Splezati na drevó in češnje zobati z drevesa!

Tu na kmetih je dosti pajkovih mrež, pa nič za to:

Naj se vsaka žival živi, kakor se more.

Polž lazi po trebuhu in — ima svoje veselje pa tudi nadloge kakor — pesnik. Jagode, maline, drenulje zoré, če jih mraz ne pobere.

»Hromemu otroku« veli pesnik, da bo imel malo veselja: le od strani bo gledal tuje veselje, doma se bo stisnil v kot:

O da tu bi obiskala
Blaga te kedaj dušica.

»Odpusti!« je božična povest. Godi se v velikem — torej ne slovenskem — mestu. Mož zanemarja ljubečo ženo, zaljubi se v drugo in beži — v Ameriko. Žena, sirota, živi doma s hčerico. Čez več let vrača se na božični večer imoviti njen mož in prosi, da mu oprostí. Vse to nam pripoveduje Stritar po navadni šabloni takih povestic brez prave karakteristike.

»Hudi stric« je bolj premišljen: pisatelj se resno trudi, da nam v povesti prikaže žive ljudi. Nagel je Andrej Pečnik kakor — Sódnik, žena pa mu je tudi precej podobna — Sódnikovi. Tudi Martinek je nekako Sódnikov — Matija. Malo čudno je naključje, da Martinek prihaja ravno v stričevo hišo, pa tega ne ve. Tudi ni ravno karakteristično, da je Martinek tako gostobeseden in dober — pravi uzor dobrote: značaj navadno pač ne sme biti risan ni prebelo ni prečrno, da ostane oseba — človek. Čitatelj pač koj ugane, da »hudi stric« ni prav nič hud. Samo se uprašuje, kako je to, da Pečnikovi ženi, če že od moža tako dolgo ni zvedela ničesar o njegovi sestri, niso povedali drugi marsikaj, ker so vender morali vedeti mnogo, če ne vse? Da Pečnik ravno na božični večer dopelje svojo sestro, ne smemo mu zameriti, saj vemo, da na Stritarja posebno deluje pojezija tega svetega večera (seveda tudi na nas!) Konec je: mir in sreča, in pisatelj zagotavlja bralki, da bode v hiši »hudega strica« videla družino »srečnih ljudi«. Da Stritar ni ravno tako hud črnogledec, sklepamo iz zadnjih besed te prijetne povesti, ko pravi, da od srečnih ljudi lepšega pogleda človeškim očem ne ve na svetu.

V »Klari« nam daje Stritar izvrstno kritiko Židovstva: on je nedavno kupoval stare hlače, ona pa prodajala pitane gosí. Sedaj sta bogata — baron in baronica —, pa vsa ta noblesa vender po česnu smrdi. Tako nekako toži strežaj Klari, ki ima biti odgojiteljica v židovski hiši. Klara »kar sovraži te ljudi, ki jim kar tako v naročje leti vse, kar ima svet lepega in dragega. Nič jim ni sveto, sebi v korist obračajo vse in posmehujejo se nam, ki nismo tako — pametni.«

Klara je demokratinja, celo »naudušena demokratinja«, in govori kakor — demokrat. Učena je, pregledala je zgodovino človeško, »počenši od prve megle . . do današnjega dne.« Res, ona govori kakor možki, prav nič se ne vidi, da je ona, in ravno tega bi si želeli radi — karakteristike. Saj vemo, da ženska marsikaj razumeva po svoje, gotovo tudi društvena in kulturna uprašanja. Pomenljiva je trditev, da »država, zakon nista za siromaka,« ali pa, da ideja mora imeti svoje mučenike.

Pa ne samo demokratinja je Klara, mari tudi (prav kakor Stritar!) duhovita estetična kritikarica: »O pesniki, če hočete biti zares koristni človeštvu, če nočete biti samo radi lepšega na svetu, ne izprehajajte se v svojih mislih visoko nad oblaki, ne izmišljajte si svojega posebnega sveta; obrnite rajši svoje bistroglede oči v ta svet, v svet, kakeršen je, žal.«

Res je videti to »ženišče« precej možko, celo tako, da ne vemo, kako bi možki govoril na njenem mestu? Klara je pač le — možki.

»Spomini« na Brila, na zlato dušo Jožo Šavšo, na genijalnega Aumanna, Klobusa, »Belina«, Dav. Jenka, Kocijančiča so tako prijetni in poučni, da je res škoda, da jih Stritar ni še nadaljeval.

Duhovito presoja kritik Samhaberjeve »Preširenklänge« in Cigaletovo »Terminologijo.«

V »Popotnih pismih« hvali »stara grča Negoda« posebno novi Dunaj in Dunajčanke. Le »Židov kar živih videti ne more.« Zdi se mu, celo uverjen je, »da je vse judovsko plemo, kakeršno je, največja nevarnost, ki preti nam in omiki, kakeršno si mi mislimo. Zato naj bode sedaj naše geslo: osamosvoja od Judov.« Lepo je opisano potovanje v Mürzzuschlag in shod Triglavov ter Slovenijanov. Žal, da so se ta pisma nekako prehitro pretrgala — brez pravega konca. Še veliko bolj žal pa, da je »Zvon« z zadnjo številko 1880. l. objavil, da ne bode več izhajal, da bode stopil na njegovo mesto »Ljubljanski Zvon« koj l. 1881.

V »Lj. Zvonu« nahajamo Stritarja še le 1882. l.: uzdramila ga je smrt »nemirnega potnika, desetega brata — Jurčiča.« V življenju ni bil srečen, a ljubil je slovenski narod in Slovanstvo redkobesedni, resni mož, naša dika in ponos. — Nazaj si želi pesnik v deželo sveto »misli in želja.« Saj v življenju je vse ničevó, puhle pene, bogastvo in slava. Zato beži v prijazno kočó, vidi svojega otroka, »lice zorno«, čuje njegov smeh in se boji — smrti. Čuti se samega: nikdo ga ne umeje, pa tudi on ne umeje ljudi. Ko tako sam zamišljen sedi, čuje v božični noči zvonove in vrača se zopet »k podobam uzornim« v sveto deželo pojezije.

S prijetnim, zdravim dovtipom bori se »v Drobižu« za idealizem, priporoča pisateljem, da si uzemo kmeta in pusté »tiste starinske smeti« in potem:

Recimo: Slovenije bilo ni,
Slovenija bodi! — Na večne čase!

Tolaži se — ko pri sinu

Bolezen grda vzela je slovó. —

da skoro pride pomlad. Tedaj pa ven na polje, v gozd in

Pozabljeno bo vse, kar sva prebila. —

In — razcvela se je prva cvetica, zabrenčala pčelica, potok ni več v led okovan, ribice imajo po njem vesel ples:

Glej vse giblje se in poje,
Veseli se, kar živi,
Srce moje, srce moje,
O zakaj ne tudi ti?

Tudi pesniku gine s čela »oblak temán«, ko vidi cvetoče lice ljubega otroka:

Prava pomlad si mi, sinček, v pomladi!

V »Pogovorih I« govori o »listku« samo, »da po kaže, da se je mnogo pečal s to vrsto literature.« Samo

za to? Da — in: ne! Negoda vendar tudi obeta, da namerja v »Pogovorih« rojakom povedati »časi kako kratkočasno časi kako pametno.«

»Na ljudski veselici« (Lj. Zvon 1883) zvedamo, da je teško cesarju z narodi:

Vsak misli le náse, dela le záse.

Ali korenjaka Devetnik in Koščak, ki sta se dolgo prepirala za »krajec« zemlje, pomirita se tako, da ga darujeta občini. A njijna otroka, Andrej in Ančika, uzameta se, pa je — konec po šabloni.

Dramatični prizor »Nedolžen« je napisan po misli, ki dobiva vedno več veljave, da ima država povrniti škodo krivo obsojenim, kolikor — more. Misel je lepa in gotovo sposobna za dramatičen konflikt; dà, ona kar ponuja snov za dramo, tragedijo ali roman. Pisatelj je stisnil snov v nekaj (7) prizorov, in gotovo je tudi zato invencija jako omejena in karakteristika oseb ne ravno dovršena. Zdi se nam, da se je Stritarju takole nekako godilo: Imel je lepo, dramatično misel. Bilo je treba oživiti jo, in javile so se osebe: hči in sin. Žalujeta po (nedolžno) obsojenem očetu, žalujeta po materi, ki jo je žalost ubila. Sosed odrtnik je siroti ogulil, njegov sin pa ljubi Ančiko in ji ponuja prisluženi denar. (Sódnikov Matija!) Javlja se nedolžno obsojeni oče Andrej (izpreminja pa glas pač po nepotrebem, kakor smo omenili že na drugem mestu) in nazadnje prihaja pravi deus ex machina — dr. Koren. Zapletaj se zvršuje tako, da dr. Koren ponuja Andreju mesto oskrbnika, odrtnikov sin Marko pa prosi za Ančiko. Nedolžno »obsojeni« mora torej vendar zapustiti svoj dom in odrtnik zmaguje! To je sicer mogoče, ali pisatelju bili bi hvaležni, ko bi bil to poudaril in nam povedal n. pr., da na svetu žalibog velikrat ne zmaguje pravica ali vsaj ne popolnoma. Tudi mi radovedneži ne vemo, je li kaj bilo z ženitvijo ali ne? Res je, da pisatelj mora »modro« zamolčati marsikaj, ali preveč — ne. Samo slutimo, da je morda Marko dobil Ančiko, in smemo si misliti, da je Andrej šel h Korenu: saj drugega pomena ta deus ex machina ali lucus a non lucendo pač nima. »Okrog-ljeni«, dovršeni torej ti prizori niso. Ponavljamo sicer, da ne želimo rešenja konflikta po obrabljeni šabloni, da se »dobro nagradi, slabo pa kazni,« pričakujemo pa, da stopijo pred nas živi ljudje in da svojo nalogo izvrše, da se zadovolji etičnemu in umetniškemu zahtevu celotnega razvoja in okrog-

ljenosti, ne pa, da se javljajo in ginejo izprepletajoče se — meglene podobe.

Kako vse drugače se čita »Spomladi le nikár!« (Lj. Zvon 1884):

Dan se bliža, skóraj mi napoči
Vsaki živi stvari dan strašán,

nekaj akordov in — očarala je nas prava pesniška melodija: v srcu zvoči rahlo — čutno budeča struna, in polasti se nas sladkoelegični čut, četudi pesnik ponosno kliče:

Meni ní strašán poslednji dan!

oko mu je pripravljeno, da se na večno zatisne. oko,

Ki sedaj tako svetlobe žejno
Pije luč nebeško blagodejno

in

Ko ga umirí z nebá povelje,
Vekomaj bo mirno to srce.

Bodi!

Zemskih sem nagledal se nadlog,

Srce

Bolečine svoje, in kar huje,
Bolečine je nosilo tuje.

Presádi me,

Stvarnik, v drugi svet, le ne spomladi,
Le spomladi, prosim te, nikár!

Ko lepoto, ki po svetu sije,
Kakor méd metulj okó mi pije,
O kakó bi mogel zdaj od tod!
Saj ne braním se, ko dan napoči,
Le spomladi, stvarnik moj, nikár!

Kaka moč! Vsaka beseda dovršena podoba ali globoka pesniška misel one večne pesmi, ki jo poje človeštvo in vsa narava, odkar živi! —

Žalostna struna se glasi v »Siroti«, ki po noči beži k materi na grob, ker jo preganja mačeha.

Nje besede meni goli meči,
Strela nje pogled, nje dih je kuga
Z njo zdaj tudi oče me sovraži!

V obupu prosi mater:

Oh vzemite k sebi pod gomilo
Bolno, zapuščeno dete svoje!

Umira na grobu:

Lepa noč! Z vedrine luna sije
Na siroto mrtvo z lučjo blede.

Ta balada se po misli in obliki pač lahko stavi na stran priznana lepim baladam tudi drugih narodov!

(Konec prihodnjič.)

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

Gospod Jurij Šubić se je nastanil zopet v Parizu. Slikarski svoj atelijé ima: 44. rue de la Tour d'Auvergne. — Na pomlad vrne pa se naš umetnik nazaj v Ljubljano, kjer mu je naročeno znatno cerkveno delo.

Celovski vladika. Zopet je kanil kanec bridkosti v nenapolnivo čašo slovenskega trpljenja. »Wien. Ztg.« razgláša, da je graški kanonik dr. Kahn imenovan za škofa na Koroškem. Govoré, da ne zna našega jezika. Pasti mu bode dvojne ovce — nemške in slovenske. »Jaz sem dobri pastir in poznam svoje, in moje poznajo mene.«

Da, nemška čreda bode vris'ajoč spoznala za svojega voditelja Nemca Kahna, saj se ji je tako izvrstno obnesla nakana. »In imam še druge ovce« — slovenske ovce; »tudi tiste moram pripeljati, in bodo moj glas poslušale« . . . poslušale, a ne razumele. Cerkveni dostojanstveniki! vi, ki odločujete in svetujete, komu naj se natakne mitra na sveto glavo, čujte! Ali vam je znana še kakšna cerkev na zemlji, ki bi njeni svečeniki ne znali jezika svojih vernikov? Ali ne veste, da je ravnopravnost narodov, živečih v sv. katoliški cerkvi, božja naredba?

Ste li pozabili, zakaj da je sv. Duh dal apostolom binboštni praznik dar jezikov? Vi grešite zoper sv. Duha, predrzno tirjač od njega, da bi zбоk vašega besnega sovrašтва do vsega slovenskega znova čudeže delal. Nam ne privoščijo niti tega ne, kar uživajo najneomikanejši narodi po Afriki, Ameriki in Avstraliji. Ondotnim misijonom daje rimska stolica apostolske vikarije, pošilja jim škofe; toda sleharen je več jeziku svoje pokrajine. Ni nam treba omenjati drugih, dosti je, da vam v misel uzmemo slovenskega škofa Barage, ki je tako ljubil svoje indijanske ovčice, da je spisal celó slovnico njih jezika. — Časi starih slovanogoltnih Otonov se vračajo. Isti nameni, ista sredstva! Poljakom posadili so uprav za nagrado njih katoliške gorečnosti Nemca Dinderja na staroslavno poznanjsko stolico; nam Slovencem plačuje se naša katoliška unetost s tem, da nas potrjuje v veri vladike s tujo neznano besedo na jeziku. Ubogi narod slovenski! najskromnejše želje tvoje se ti ne izpolnjuje; povsod si zadnji — sluga narodom! Razkosan si politično in cerkveno; vse, kar je važnejšega, zasede — ne tvoje gore list. Nad 10.000 tvojih slovenskih rojakov klanja se duhovski oblasti graškega škofa, čegar nemška usta so nema za toliko tisoč slovenskih katolikov; njegovo srce gori in plamti za jedinovzveličevalni nemški konservatizem; iz svojega naročja pošilja slovenskim pokrajinam Nemce za škofe. Okrog 70.000 Prekmurcev podložnih je sobotiškemu vladiki na Ogrskem, ki v mažarskem jeziku oznanja nauk onega, ki je veleval: »Pojdite in učite vse narode!« Kakih 50.000 Slovencev vlada pastirska palica videmskega škofa, ki skoraj gotovo ne goji prevelikih simpatij do »Slavia italiana«. In zdaj še 130.000 koroških Slovencev! Ne z narodnega, s strogo katoliškega stališča mora biti obsojeno tako postopanje z dobrim, krotkim narodom slovenskim. Možje, ki sprejemate taka mesta, kako si tolažite vest? Mar za vas ne velja katoliška morala?

Odgovor vč. g. prof. Jos. Marnu. — Besedam g. predsednika »Maticе Slovenske«, izpregovorjenim v odborovi seji dne 12. febr. t. l. (vid. »Slovenca« štev. 37.) z ozirom na dotične opomnje o Matici Slov., napisane v tem listu str. 42., odgovarjam v pojasnitev tole: One opomnje o imenovanem društvu naslanjajo se na poročila v »Letopisu« in »Jezičniku«. Torej — da ne bode utrate, ne sicer časti, nego časa — na kratko. 1. Ako »se svet moti« o St. Vraza književni zapuščini, — krivo je temu pač izvestje dra. Kreka, ki je širno in »preširno« tiskano v Letopisu Mat. Slov. za 1871 str. 27—30. — 2. Ako se v istem spisu o Vrazu nahajajo »take psovke zoper »Matico« ter se tá naš znanstveni zavod »grdi«, — povod temu je dal sam g. spisovatelj »Jezičnika« — če se ne motim, oseba je istovetna z »Maticе Slov.« predsednikom — trdč, da je Matica Slovenska nekaj stvari iz slovenske zbirke Vrazove, t. j. iz njegove rokopisne zapuščine slovenskega duševnega blaga národnega, že priobčila v Letopisih 1875, 1877 in v dra. J. Pajka Črticah 1884. Ponavljam: V omenjenih »Letopisih« so natisnena Vrazova zasebna pisma nemška in zopet nemški zasebni listi Jarnikovi in Preširnovi; kako torej kaj národnega blaga slovenskega?! Da pa bi »Črtice« tako, kakor jih je g. sestavljalec »porabil«, bile na kakšno posebno slavo »Matici« in Vrazu, kaj takega misliti — sit venia verbo — Tuol »tica v svoje gnezdo«. — 3. Ako je »bedasto, kar je ondi načrkanó o paklu« itd., — no kaj pametno gotovo ni bilo, da je Matica tisti sicer že itak primerno označeni zdelek »Pakla« objavila v Letopisu 1877, 1878, tam z dotičnim »načrkanim« predgovorom. A vzlasti »bedasto« je, da »Matica Slovenska« po svojem namenu v §. 1. hoče »slovenskemu narodu pripomoči do prave omike« — s slovnico italijansko ali slovenskolaško, katero nam je pač že davno bila obetala na svetlo dati kot bajé »silo koristno Slovencem« (glej N. Koledar itd. za 1869 str. 12), pa jo tudi res že ima v rokopisu, pripravljeno (gl. Letop.

1885. 404)!! — Ker ni vse zlato, kar se sveti, treba nam je pač tudi že v književnosti pravila: Vsakemu svojej! Dobro stvar hvali in naj jo le hvali, a slabo graja in jo grajati mora vsak, bodisi Čeh ali Hrvat, Srb ali Rus! Sicer pa mutatis mutandis bodi v »Dělih Stanka Vraza«, peti dio, str. 151, vrsta 11 itd. — Toliko gledé »pritožbe« o stvari, »kaj in čemu« je »Matico« in njen odbor »za-tožil pred svetom ter javno pograjal« v slovenskem listu — pisalec dotičnega članka.

Slovenski pisatelji in njih kritiki. — K poglavju zgodovine slovenske kritike moramo pridodati nekoliko najnovejših podatkov bodočemu pisatelju zgodovine slovenske kritike, da jih o pravem času otmemo pozabljivosti.

Znano je, da so si pri vseh narodih bili pisatelji in kritiki največji sovražniki. Nobena beseda ni tako surova, a da je ne bi bili rabili. Vsak pesnik, ki ni bil zadovoljen s kritiko svojih proizvodov, zložil je kritiku nekoliko verzov, s katerimi ga je osmešil pred svetom, drugače mu ni moglo odleči. Kako jo je zasolil Preširen Kopitarju, znano je vsem. A kaj je rekel Goethe, naj tudi povemo. Rekel je: »Schlagt ihn tod, den Hund, es ist ein Recensent.« To je torej usoda kritikova! V nas Slovincih kritika sicer ni stara, in vendar nam podaje, dasi smo majhen narod, dokaj uzgledov, ki baš pričajo o veliki zrelosti. Slovenskim kritikom se je do zdaj še vedno slabo godilo. Pisatelj zaničuje pri nas svojega kritika do groba, ko bi mogel, še razkosal bi ga na sto drobnih koscev! Prav gorjanski narod smo! Kako bi n. pr. nekateri pisatelji na nas zaupili, ki bi jim rekli, da še jim rabi l. 1886. — član v slovenskem jeziku! Kaj ne, član bi pisal danes kak o. Pohlin! Pisatelju ne smeš nič očitati, ako hočeš, da se ti bode dobro godilo na zemlji; ne smeš mu pred svetom, njemu, ki piše pred svetom, očitati napak, da bi tako poučil i druge! Našega Levstika je zadela kletev: Pogine naj pes! Josipa Stritarja zavrгла je Matica Slovenska največ radi kritike, kajti tiste gospode, kateri so bili najstrastnejši nasprotniki Stritarjevi, dohitela je Stritarjeva satira in kritika, katera jih še danes tako skeli, da ne morejo nič zabiti. Navedimo še slučaj, ki se nas tiče. Kakor smo že zadnjič omenili, priobčil je »Slovan« Raičev životopis in kritiko g. Andreja Fekonje o Marnovem Jezičniku. Ako se g. prof. Marn ni strinjal z vsebino rečenih spisov, kaj naj bi bil moral storiti? Moral bi spisati protikritiko na kritiki gg. R. A. in Andr. Fekonje. A g. prof. Marn ni spisal protikritike, da bi tako dejanjski dokazal zmote kritike. Facta loquuntur! In kaj je storil g. prof. Marn? Udrihati je jel po našem uredniku, češ, ti si kriv, da sta spisa prišla na svet; ti, ki si ustregel pravični stvari, moraš biti za to kaznovan! In kako si pomaga g. prof. Marn? Ne da bi rekel, jaz sem bil napaden, ker to ne bi nič izdalo, ampak on se je skril za Matico Slovensko! To je neplemenito! Zdi se nam, da se g. prof. Marn poslužuje orožja, kakor nekđaj bosenski trgovci, ko še niso smeli nositi pušek, a potovanje po Bosni je bilo jako opasno, utikali so si za pas dva klina, a na ramo si devali drog, podoben puški. Napadovalec, misleč, da je to pravo orožje, ni si upal izza grma. Jednaka strašila rabijo našim pisateljem. Ker g. prof. Marn ne more do živega našima sotrudnikoma, mislil si je, tu bo laže zgrabiti urednika lista, kateremu sta lastnika dva znana rodoljuba, in ker torej g. prof. Marn ni mogel kar naravnost prijeti niti urednika, zaupil je v zadnji odborovi seji Maticе Slovenske blizu takole: Kje sta lastnika »Slovanova«, da bi dopovedala uredniku, kaj naj jemlje v svoj list. Res, malostno se nam zdi to, res neplemenito je tako maščevanje. To pa omenjamo samo radi tega, ker je prekarakteristično za našo dobo, kako bi mnogi radi mlajšim pisateljem kar — glave odrezali! Prav res, gospodje so jako radikalni. Schlagt ihn tod, den Hund, es ist ein Recensent!

Za Erjavčev spomenik in ustanovo nabral je do zdaj neutrudni goriški odbor 974 gld. 28 $\frac{1}{2}$ nov. (Glej izkaz v Soči, štev. 9. 1887.)

O ti priliki naj tudi omenimo, da je i Družba sv. Mohorja v Celovcu darovala za Erjavčevo ustanovo lepo vsoto 500 gld.

Prvo žensko podružnico društva sv. Cirila in Metoda osnovala so nekatere domoljubne dame v Trstu, kar navajamo radi tega, da imamo tudi drugod dokaj domoljubnih dam, katere bi lahko posnemale lepi primer svojih tržaskih posestrim. Tržaška ženska podružnica društva sv. Cirila in Metoda izbrala si je za načelnico gospo Vekoslavo Valenčičevo, za denarničarko gospico Ljudmilo Mankočevo in za tajnico gospico Justino Michelli; vrhu tega bile so še izvoljene v odbor naslednje dame: za namestnico načelnice gospa Ema Abramova, za namestnico denarničarke gospica Ivanka Kalistrova in za namestnico tajnice gospa Julija Netova.

Društvo »Dijaška kuhinja v Celju«. Zopet je ustanovljeno človekoljubno društvo, in to v Celju. Vsak Slovenec je uverjen o potrebi tega društva, zato ga toplo priporočamo vsem imovitejšim rojakom. Saj vidimo, kako lepo in plemenito deluje dijaška kuhinja v Ptuj, le želeli bi, da bi tudi Dijaška kuhinja v Celju imela tako lepo število blagih podpornikov. — Društveniki »Dijaške kuhinje v Celju« so pokrovitelji in podporniki (§ 5): pokrovitelj plača za vselej 50 gld., podporniki pa so tisti, ki plačujejo vsaj 50 kr. na mesec ali 5 gld. na leto in tisti, ki dajejo vsaj enemu dijaku na teden kosilo.

Odbor celjske dijaške kuhinje poslal je rodoljubom naslednje vabilo:

»Da bi se izdatno podpirali pridni in revni celjski dijaki, ustanovilo se je društvo »Dijaška kuhinja«, katerega pravila prilagamo v privitku. Namen društva je človekoljuben in ob enem izobraženost našega ljudstva pospešujoč. Prosim Vas torej, da blagovolite našemu društvu pristopiti kot ud in v Svojih krogih prijazno delovati za podporo naših namenov. Vsak donesek bomo hvaležno sprejeli in obrnili po pravilih našega društva.

Doneske in dopise sprejemlje naš blagajnik g. Maks Veršec.

Z odličnim spoštovanjem se priporočamo:

Mihael Vošnjak s. r., predsednik. Dr. Josip Sernec s. r., podpredsednik. Urban Lemež s. r., tajnik. Mihael Žolgar s. r., Dr. L. Filipič s. r., Josip Kronvogel s. r., Ivan Jerman s. r., odborniki. Josip Žičkar s. r., Drd. Ivan Dečko s. r., namestnika.

Dramatično društvo v Ljubljani imelo je dne 27. februarja t. l. svoj občni zbor. Tajnik društvu, g. L. Pintar, izvestil nam je, da je društvo dobilo stalnega režiserja, g. Borštnika, in stalnega učitelja petja, g. prof. Grbiča. G. Borštnik poročil je o predstavah. Potem so bile volitve; izvoljeni so bili gg.: dr. I. Tavčar za predsednika, dr. Stare za blagajnika, za odbornike pa: dr. Bleiweis, Fr. Drenik, I. Hribar, Fr. Levec, Iv. Murnik, L. Pintar, M. Pleteršnik, Sr. Stegnar, A. Trstenjak in Ig. Valentinčič. — G. svétnik Murnik je predlagal, naj blagajnik sestavi proračun in naj društvo skliče kdaj pozneje izredni občni zbor; Iv. Hribar, naj občni zbor izreče hvalo deželnemu zboru kranjskemu za subvencijo, a Drenik, naj se ista zahvala izreče i mestnemu zboru ljubljanskemu; zadnji predlagatelj želi, naj se društvenina redno pobira za vsako leto.

Ker je Dramatično društvo brez gledališča, nadaljevale se bodo predstave v dvorani ljubljanske čitalnice. Prva predstava v ti dvorani bila je dne 27. februarja t. l. Predstavljala se je Trifkovičeva »Francoskopruska vojna«, »Prijetno iznenadenje« in Banville-Kalanov »Gringoire«. Vse tri igre predstavljali so igralci in igralki Dramatičnega društva jako dobro, posamezne prizore celo sijajno.

KNJIŽEVNOST.

Velika beseda v spomin Franu Erjavcu, pisatelju slovenskemu, ni bila dne 27. februarja t. l., kakor smo bili izvestili v zadnji številki, ampak bode jutri dne 6. marca v dvorani goriške čitalnice. Soča ima v 9. štev. uveden članek, v katerem jako lepo opisuje pomen te besede in vabi Slovence, naj se je udeležijo v obilnem številu. O ti besedi naj omenimo danes samo toliko, da bo S. Gregorčiča prolog govoril prof. Julij pl. Kleinmayr, gospodščina Gabrijela Jegličeva in gospa Lucila Podgornikova bodeita igrali na klavirju »Dvořákové Legende za klavir« (štev. I., VI. in VII.), a vrhu tega bode igrala naša vrla sotrudnica gospa Lucila Podgornikova svojo novo skladbo: »Konzertna parafraza za klavir o treh jugoslovanskih narodnih pesmih iz Kuhačeve zbirke.« Besede one kantate, katero je uglasbil za to slavnost g. Anton Foerster, znane so že Slovanovim čitateljem. To je namreč pesem: »Lovorika na grob možu, priobčena v 3. številki letošnjega »Slovana«, samo da jo je pesnik za kantato nekoliko prenaradil. Rečeno kantato peli bodo tudi v Vipavi.

»Jugoslovani v zlati Pragi in slavnem Velegradu«. Potopisne črtice. Svojim sopotnikom spisal Vekoslav Vakaj. V Mariboru 1886. Založil pisatelj. Na prodaj pri pisatelju in v Cirilovi tiskarni. Natisnila tiskarna sv. Cirila v Mariboru. To je lepa, 128 strani obsežna knjižica, katero je pisatelj posvetil, — česar mu nekateri ne mogo oprostiti ter mu to v greh štejejo — Ivanu Hribarju, ljubljanskemu mestnemu odborniku itd. Vsa knjižica je pisana jako oduševljeno; pisatelj nam pripoveduje, kako so potovali v Prago in na Velegrad in kaj so vse videli Slovenci na tem potovanju, vse lepo in kratko, in mi delce njegovo priporočamo najtopleje vsem Slovincem. Jezik tej knjižici pregledal je in popravil pisatelju g. dr. Mlakar, urednik »Slovenskega Gospodarja«. — Cena s poštnino vred 45 kr.

»Trsatski romar«, zove se knjiga, ki jo je izdala tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Vsebina: Zgodovina sv. hiše Marije Device v Nazaretu in pa Marijinega svetišča na Trsatu. Kako je treba božjo pot opravljati, Blagoslovljenja romarjev, in na koncu so pridejane molitve. Ima 312 str.

Krilanovih »Pojezij« dotiskana je, kakor javlja »Soča« štev. 8., prva pola prvega zvezka na ličnem papirju. Vsa zbirka bode obsegala 4 zvezke po 144 strani 16". Hilarijanska tiskarna v Gorici potrudila se je, da dobodo lepe pesmi tudi lepo unanjo opravo s primernim okrasom vrhu vsake pesmi.

Postava o črni vojski izšla je v drugi popravljeni izdaji in dobiva se pri pisateljici Jos. Jurik v Slovenjem Gradcu po 12 kr.

Ostali slovanski svet.

»Izveštaj Matice Hrvatske za upravnu godinu 1885.« »Matica Hrvatska« razposlala je pred kratkim članom svojim izvestje o poslovanju prošlega leta, »da uzmognu isti prosuditi, u koliko je ovo društvo i prošle godine napriedovalo.« To izvestje hočemo podati, da se

uverite, kolike važnosti je ta največji zavod književni v Hrvatih za razvitek hrvaške književnosti.

V preteklem letu je »Matica Hrvatska« na izvenredni skupščini, dné 2. maja 1886, sklenila zidati posebno hišo, da dobi »Matica« jedenkrat svoj dom. Društveni

tajnik in blagajnik, g. Ivan Kostrenčič, naznanil je skupščini, da ima »Matica« do sedaj 80.000 gld. in da je nujno potreba, da se uprava »Matice« osredotoči. Zidanje matičine hiše pospešil je velikodušno zagrebški mestni odbor s tem, da je na prošnjo »Matice«, »uvažavajuč zasluge »Matičine« po hrvatsku knjigu i narodnu prosvjetu«, prepustil jej brezplačno zidališče v vbsegu 375 □°. Osnove in proračune za »Matičin dom« napravil je gosp. inženir Ferdo Kondrat.

Razven drugih stvarnih uzrokov, zakaj je Matica sklenila zidati hišo, plavala je odboru še ta istina pred očmi, »da je u interesu i obćega našega književnoga napredka, a i napose »Matičinoga«, da književni ljudi imadu svoj krov (streho), gdje da se sakupljaju (zbirajo) i medjusobno obće, jer od tog obćenja smije se očekivati i mnoga zrela misao i koristan čin za našu knjigu u obće, a i napose veliko olakoćenje u književnom nastojanju (trudu) i radu (delu) same »Matice«. Matica je sklenila zidati dvostropno poslopje o stroških 70.000 gld., in sicer imata se dve tretjini takoj sezidati s svoto 50.000 gld., a tretja tretjina pusti se za poznejši čas.

Matičina hiša se je že dozidala in v nekaj mesecih preseli se »Matica« v svoj dom.

Redna glavna skupščina bila je pa 5. dec. l. 1886. Nagovor matičinega prvosednika g. Ivana Kukuljevića Sakcinskega je jako zanimljiv.

»Ako se ozremo na duševno delovanje naše »Matice Hrvatske«, govoril je predsednik, »moramo priznati, da je ona od nekoliko let znatno pouzdignila našo poučno in zabavno knjigo. Posebno morejo se plodovi poučnih knjig našega društva brez kakega bahanja sporediti s proizvodi sorodnih društev inih naobraženih narodov.

Ne more se tajiti, da so naši mladi gojitelji in pospešitelji beletristike poleg svojega znanja nadarjeni z duhovitostjo, zanosnim rodoljubjem in toplim čustvom za vse, kar je lepo, plemenito in uzvišeno. Ali mnogi so brez potrebnega izkustva o mnogostranskem življenju. Ne poznajejo različnih človeških značajev, a mnogi tudi ne občejo z višjimi in ženskimi krogi, iz katerih jedino mogli bi zajemati za knjigo zabavno óni čar, kateri najbolj naslajaše tanko srce in uglajeni ukus naobraženih čitateljev in čitateljic.

Našim književnikom, óvim pravim buditeljem in prosvetiteljem národa, a često tudi stradajočim mučenikom, nedostaje pak v obće združevanja, katero uzajemno teši in bodri, uzbuja in pospešuje delo. Mi nimamo nalik drugim narodom v naših domačih mogočnikih takšnih ljubiteljev narodne knjige in prosvete, kateri bi okoli sebe radi zbirali ljudi od znanosti, ali kateri bi, razven redkih izjem, vsaj dostojno ceniti znali in hoteli uzvišeni poklic književnika in uzbujali ga prijazno na delo, kakor delajo pri drugih srečnejših národih najvišji krogi. Mnogi naši rojaki višjega stanu, zajedno z onimi, kateri se radi pri njih bodisi iz podlosti, bodisi iz nečimurnosti, ako tudi nezvani, prislanjajo, poznajo komaj po imenu katero hrvaško knjigo. Mnoge naše gospe navadile so se iskati v tujih jezikih vso svojo zabavo in duševno naslado, sisajoče iz tujih knjig neko namišljeno čarobno uglajenost, dočim v svojem hrvaškem jeziku, katerega niso nikdar dobro proučile, vidé neko primitivnost, da ne rečem prostoto, neznajoče, da je ta jezik že pred nekolikimi stoletji s svojo uglajenostjo teknil z milozvočnim jezikom italijanskim, a s svojim bogastvom da se more sporediti z najuglajenejšimi jeziki sveta.

Vsemu temu trebalo bi pri nas leka, a ta bi se do neke mere našel v večjem in češčem združevanju in dogovarjanju književnikov. In na to je pomislil odbor naše »Matice«, ko je uložil velik del »Matičine« glavnice v poslopje, katero že v svoji zunanji obliki z ne malim naporom društvenega tajnika in blagajnika, gotovo pred našimi očmi plava. . . .

Ali navedene književne razmere hrvaške niso slične našim?

Iz tajnikovega izvestja samo to le:

Matičine knjige, katere je »Matica« izdala za leto 1885., bile so že itak ocenjene v »Slovanu« 1886. leta str. 217. ter so čitateljem znane.

Za leto 1886. dala bode »Matica« članom svojim zopet šest knjig, katere se že tiskajo. Te so: 1. Svjetske poviesti četvrte knjige prvi del: Poviest rimskih careva, katero je napisal prof. Gavro Manojlović. — 2. August Šenoa. Sabrane pripoviesti, peti zvezek. — 3. O insektih, napisal dr. M. Kišpatić. — 4. Životopisi znamenitih hrvatskih ljudi iz prošlih vjekova. Napisal J. Kukuljević Sakcinski. Pisatelj je želel, da to knjigo o priliki svoje književne petdesetletnice poda v roke mlademu hrvaškemu nastajanju, da se ugleda v mnoge vrline onih hrvaških mož minolih vekov, ki so s svojim umom, znanjem in vrlinami sijali v velikem svetu, a od nas bili do danes malo poznati, a še manje uvaženi. — 5. »Putopis u Carigrad« od g. Adolfa Vebera. — 6. Ksanta, pripovijedka iz dubrovačkoga života. Napisal Sergij.

Nadalje je »Matica Hrvatska« tudi nadaljevala v svoji založbi započeto izdavanje: »Prievoda grčkih i latinskih klasika«, ter je založila četrti zvezek: »Ciceronove izbrane govore« v prevodu Adolfa Vebera. Kot peti in šesti zvezek namerja še izdati, ako najde dovolj podpore, »Herodotovu poviest« v prevodu dra. Avgusta Musića.

Tudi sklep zadnje glavne skupščine, da »Matica« naj izdaje iz Jakićeve zaklade: »Knjižnicu za hrvatske trgovce«, bode odbor skoro izvršil. Dva pisatelja, gg. vseučilišni prof. dr. Bl. Lorković in dr. Fran Vrbanić, spisujeta vsak po jedno knjižico, kateri po dovršitvi prideta takoj v tisk. Razven tega je še odbor z drugimi strokovnimi pisatelji v dogovoru. Ta »Knjižnica za hrvaške trgovce« bode tudi slovenskim trgovcem dobro došla.

O hrvaškoslovenskem slovarju rekel je tajnik:

»I drugi zaključak prošle glavne skupštine »Matice« o izdanju: »hrvaškoslovenskoga rječnika« za slovenske članove »Matice«, koji je toli liepa i živa odziva našao med našom slovenskom braćom, izvesti će odbor »Matice« naskoro. Sastavak ovoga hrvatskoslovenskoga rječnika povjeren je vještim rukam zagrebačkoga profesora gimnazije dra. Aug. Musića, rodjena Slovenca i dobra poznavaoa hrvatskoga jezika, o kojem nema dvojbe, da će sve svoje sile uložiti, da bude ovo djelce valjano i odgovaralo posve svojoj praktičnoj svrsi. Ima stalne nade, da će ovaj rječnik iza nove godine doći u tisak i da će se sa ovogodišnjimi knjigami »Matice« medju naše slovenske članove »Matice« razaslati. (Živio!)«

Komur je tedaj mar za slovansko uzajemnost, naj pristopi k »Matici Hrvatski.« S pomočjo omenjenega slovarja priučil se bode vsak lahko v kratkem času hrvaščini. »Matica Hrvatska« pa je storila lep korak k bližnjemu spoznanju dveh sosednih slovanskih narodov.

A v navedenih vrstah še nismo načrtali vsega mnogostranskega delovanja »Matice Hrvatske.« Omeniti še imamo, da ni pozabila nabirati narodnega blaga. Že v »Izveštaju« za leto 1884. izdala je »Matica« »poziv na sabiranje hrvatskih narodnih pjesama« ter javila, da bode počela izdavat veliki zbornik hrvaških narodnih pesni. In zares posrečilo se jej je nabrati velikansko gradivo. Iv. Kukuljević poklonil jej je vse svoje zbirke národnih pesni, med temi celo Tomaseovo zbirko, katera obsega do 300 pesni iz Dalmacije. Nadalje si je pridobila celo zbirko Pavlinovićevo, katera ima do 1400 malone samih ženskih pesni, nabranih po Bosni in Dalmaciji; lepo zbirko Ljubićevo z otoka Hvara; veliko in raznovrstno zbirko Ostoićevo z otoka Brača;

Grgičevo zbirko iz spljetske okolice; dve manjši zbirki (Milasa in Svilokosa) iz Dubrovnika in okolice; veliko in s trdom nabrano zbirko Muratovo na Luki Šipanski pri Dubrovniku itd.

Ima še zbirko Marjanovićevo iz Like, dve manjši (Delićevo in Stipčevno) skupaj do 250 pesni; zbirko Rakovčevno iz gornje krajine; zbirko Cigonovićevo iz banske krajine; žumberaških pesni dve zbirki; iz belovarske županije veliko zbirko štokavskih pesni; čakavskih istrskih in primorskih (Fr. Mikuličiča) preko 300; lepo zbirko ženskih in junaških pesni iz gornje Slavonije, katero je ostavil književnik Luka Ilić Oriovčanin; iz slavonske krajine lepe zbirke Petra Bogdešiča, gspd. Klotilde Kučera, J. Lovretića in Drag. Peterneka; iz okolice Pakraca in Lipika zbirko Mil. Miličevića v Čaglicu. Kajkavska zbirka Kukuljevićeva šteje kakih 400 titkanih in netiskanih pesni, in tema je pridružiti še zbirki Strahalova in Kucelića iz okolice Karlovca. Tudi g. Fr. Kuhač ponudil je »Matici Hrvaški« svojo lepo zbirko, katero je nabral po vseh straneh hrvaškega naroda.

Meseca januarja t. l. pozvala je »Matica« v Zagreb jako darovitega mohamedanskega pesnika Mehmeda Kolak Kolakovića iz Orašca v Turški Hrvaški. Ta je neprestano narekoval junaške pesni ter ima »Matica« od njega 47.000 (desetercev) stihov, 65 pesni, katere opevajo dogodke turške in kaurške iz ónega časa, ko so Turki imeli Liko in se bojevali s kristjani. (Vienac 1887 str. 63.)

Koncem leta 1886. štela je »Matica Hrvatska« 6176 članov.

Imena članov (str. 59—128) razvrščena so po abecedni vrsti krajev, kjer dotični člani stanujejo. To nam jako ugaja, in želeti bi bilo, da bi tudi »Matica Slovenska« priobčila na ta način imenik svojih članov. Takó bi se lahko mnogo prostora pridobilo za važnejše stvari.

V »Izveštaju« so na str. 43—49 objavljena tudi imena umrlih utemeljiteljev »Matice Hrvatske«, da se takó ne zatara spomin onim plemenitim možem, ki so »Matico« podpirali kot utemeljitelji, od l. 1842. počenši. Med temi nahajamo imena Slovencev: Caf Jurij, Drobnič Josip, dr. Št. Kočevar in Wolf Anton.

F. K. Ločki.

Izmed srbskih slikarjev naj omenimo danes Paje Jovanovića. Paja Jovanović je za svojega bivanja v Monakovu bil jako odlikovan. Obiskaval ga je namreč često zdanji princ regent. Na razstavi slik v Londonu, kjer je i Paja svoje slike izložil, katere so bile med prvimi odlikovane in ocenjene, zadobil si je simpatijo princa uelskega, kateri mu je, čuvši, da hoče Paja Egipet in Saharo obiskati, dal sam svojeručno pismo na angleškega poslanika v Kajiru, kjer se je mudil Paja radi svojih studij. Angleški poslanik sprejel ga je v Kajiru najljubezniveje in mu je pomagal, da se je umetnik mogel seznaniti z deželo, narodom in običaji tamkajšnjimi. — Paja Jovanović je ognjevit in iskren Srb in si želi vrniti se čim prej v Črno Goro, katera mu je, kakor znano, njegova najmilejša studija.

Časovnik »Zetskega Doma« na Cetinju. No, mi ne bi tega ni omenjali, ker ni za nas nič posebnega, ali kaj posebnega je vender za Črno Goro, kajti to je prvi in jedini javni časovnik v Črni Gori. Že kakih pet mesecev je na »Zetskem Domu«, toda vso zimo ni hotel »iti«, Črnogorci so se mu smejali, češ da je zmrazil; toda zdaj se je premislil, jel je spet redno iti in biti.

Antonin Dvořák je dirigoval dne 25. februarja v narodnem gledališču v Pragi prvokrat sam svoj oratorij: »Svatá Ludmila«. To je oratorij v treh oddelkih, za kateri je spisal besede znani pesnik Jaroslav Vrchlický. Sodelovalo je 250 pevcev, vrhu tega vse osebe Narodnega divadla in orkestra in praškega konservatorija. »Svatá Ludmila« utrdila je slavnemu skladatelju najbolj slavo v Angležih, ko jo je sam dirigoval v Londonu, in v Pragi niso še videli kaj tako velikanskega. Dvořáka in prve pevce klicalo je oduševljeno občinstvo mnogokrat. Tako pač niso prazne besede, katere smo že često izustili in kar so potrdili prvi veščaki, da si slovanska umetnost pridobiva danes največjo slavo. Ali ne smemo biti ponosni na to, da smo udje te slavne rodovine?

POGLED NA SLOVANSKE KNJIŽEVNOSTI.

Ruska beletristika l. 1886. Najimenitnejši književni pojav leta 1886 bil je XII. zvezek spisov grofa Leva Tolstega. Razven nove povesti »Smrt Ivana Iljiča« znane so že vse ostale povesti ruskemu občinstvu. — Omeniti nam je nadalje i nove satire Ščedrinove, katere so jako zanimljive; odlikujejo se go energiji, dasiravno jih je pisatelj pisal na postelji, na katero ga je priklenila dolga bolezen. — Lani so izšla zbrana dela slavnega pesnika J. O. Polonskega. Poleg teh nam je omeniti dve zgodovinski povesti Averkieva, Danilevskega roman »Mirovič«, nadalje romane Saliasa, Burenina, Lěskova in Nemikovića-Darčenka. Med novimi močmi odlikujeta se posebno Korolenk in Čehov.

»Smotra«. Mjesečnik za občo prosvjeto. Urednik Milan Grlovič. Ta list je začel izhajati tega leta v Zagrebu. Milan Grlovič, znani pisatelj hrvaški, javlja, da bode v svojem listu tiskal članke v latinici ali cirilici, kakor mu jih bodo poslali pisatelji. Vidi se, da je uredniku do zloge in uzajemnega delovanja med Srbi in Hrvat, zato ta list toplo priporočamo; sotrudniki so mu sami znani hrvaški pisatelji, kakor: Gjalski, Mijakić, Marjanović, Tkalić Ivan, Kučera, Ciraki i dr. Naročnina za celo leto 5 gld.

»Erckmann-Chatrian. Prijan Fric. Proveo Milan Grlovič. Preštampano iz Obzora. U Zagrebu. Tisk Dioničke tiskare. 1887. Str. 191. Cena 50 kr. — Gosp. Milan Grlovič, urednik »Smotre«, piše lepo, čisto hrvaščino, zato priporočamo njegovo delo z mirno vestjo Slovincem.

Naša premija po krivnji dotične tiskarne še vedno ni gotova, dasiravno nam je bila obečana že do konca januarja. Častiti gospodje naročniki naj nam to zakasnenje blagovolé spregledati; do konca tekočega meseca bodo premijo vsekakor imeli že v rokah.

Dali smo natisniti nekoliko slik pokojnega Frana Erjavca in našega pesnika Borisa Mirana ter jih dajemo po 20 kr., s poštnino vred po 25 kr. Najbolje je, ako kdo naroči več slik skupaj, da jih potem odpošljemo v posebnem zavitku.

Za Raičev spomenik

so darovali:

Dr. L. Čuček v Orebiću	gld. 2— nov.
Ivan Hribar v Ljubljani	» 5— »
Zadnjič smo izkazali	» 32'90 »

Vsega vkupe . . . . gld. 39'90 nov.

»SLOVAN« izhaja 5. in 20. dan vsakega meseca. Cena mu je za unanje naročnike za vse leto 5 gld., za polu leta 2 gld. 50 kr. in za četrt leta 1 gld. 25 kr.; za ljubljanske: za vse leto 4 gld. 60 kr., za polu leta 2 gld. 30 kr. in za četrt leta 1 gld. 15 kr.; za dijake pa: 3 gld. 60 kr. — Posamične številke se prodajejo po 25 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravništvu, dopisi pa uredništvu na Kongresnem trgu štev. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopiši ne vračajo.